1

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Europos LIETUVIS

Nr. 15 (1205) Londonas, 1972 m. balandžio 11 d. XXVI metai

AR GALIMA GERBTI?

Kalinys L. Simutis: vykdžiau pareigą tėvynei, tautai ir žmonijai

Rusų pogrindžio leidinio „Paskutiniųjų įvykių kronika" 18 n-je (1971 m, kovo mėn.) viename skyriuje rašoma apie septynis Mordovijos stovyklų politinius kalinius. Septintasis yra lietuvis Liudvikas Simutis, Adomo sūnus, gimęs 1935 m. Simutis esąs laikomas specialaus režimo (griežto) sąlygose, jis buvęs veiklus pogrindžio organizacijos „Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdis" (LLKS) dalyvis. Jis buvo suimtas 1955 metais ir nuteistas mirties bausme — sušaudyti. Sovietų Sąjungos A. Tarybos Prezidiumas mirties bausmę pakeitė 25 metų sunkiųjų darbų stovykla.

Prašymas paleisti nepatenkintas

Simutis, 15 metų iškalėjęs stovykloje, 1970 m. liepos mėn. kreipėsi į Sovietų Sąjungos Prezidiumą, prašydamas jį paleisti. Jis nurodė nejaučiąs simpatijų sovietų valdžiai ir ypač dėl įvykių jo jaunystėje (čekistai nukankino jo tėvą, Lietuvoje buvo vykdomas teroras, lietuviai buvo vežami į Sibirą ir kt.). Be to, jo sveikata pašlijusi, jis šiuo metu atsisako kovos, nes ji būtų beprasmiška, ir dėl to prašė jį paleisti laisvėn.

Vyriausioji prokuratūra, susipažinusi su jo prašymu, nusprendė, kad bylai peržiūrėti nėra pagrindo.

„Norėjau gyventi, mokytis ir žaisti"

Liudas Simutis savo prašyme palietė pogrindžio veiklą Lietuvoje, priminė partizanų žygius, nusiskundė, kad Lietuvos partizanai nesulaukę iš svetur jokios pagalbos. Jo žodžiais, rusai jo tėvą žiauriai nukankino 1941 m., tuo metu, kai dar LLKS neveikė.

Jis rašė: „Norėjau gyventi, mokytis ir žaisti... Tačiau koks gyvenimas, kai jau trečią parą gatvėje guli nužudytas kaimynas ir neleidžiama jį palaidoti, koks gi mokymasis, kai tai vienas, tai kitas mokslo draugas neateina į mokyklą, šeimos išvežamos į Sibirą, ar jaunieji gali žaisti, kai suaugusieji verkia?"

Simutis pabrėžė: mano širdis ne akmeninė, negalėjau likti nuošaly. Jo veikla, jis rašė, buvo garbinga, jis nesiekęs naudos, tik vykdęs pareigą savo tėvynei, tautai ir visai žmonijai.

Ar galima gerbti sovietų santvarką?

L. Simutis, 15 metų stovykloje praleidęs, aprašo gyvenimą joje, tai, kaip jam dažnai teko badauti, vis reikėjo klausytis stovyklos pareigūnų keiksmų: esi banditas, nusikaltėlis...

Jei jis toliau būsiąs laikomas stovykloje (taip ir įvyko, kai Maskva jo nepasigailėjo — E.), kai jo sveikata žymiai pablogėjusi, tai, jis rašo, „būsiu teisus, manęs, kad 1956 metais mirties bausmę pakeitus darbo stovykla, buvo pasiryžta mane nukankinti nepakeliamose sąlygose". Pažymi: tokiai padėčiai esant jis, Simutis, negalėjęs sovietų valdžiai, santvarkai įsigyti nei pagarbos, nei pasitikėjimo.

Jis esąs priešingas kerštui ir pabrėžė: tikiu į teisingumo laimėjimą.

Prašymą pasigailėti Liudas Simutis siuntė ne legaliu, oficialiu keliu — per stovyklos specialų skyrių, bet kitais būdais. Jis norėjo išvengti cenzūros, be to, jis būtų buvęs nubaustas. (ELTA)

PASTANGOS S. KUDIRKAI GELBĖTI

Pastangos išlaisvinti Simą Kudirką turi atgarsio amerikiečiuose. New Yorko Queens dalies karo veteranai katalikai savo leidiny „Cathvet" (kovo mėn. laida) persispausdino New Yorko milijoninio tiražo dienraščio „Daily News" kovo 5 d. straipsnį apie pastangas gelbėti S. Kudirką — surinkti parašus peticijai ir ją įteikti prezidentui R. Nixonui prieš jam važiuojant į Maskvą ir per atstovus siekti įvairių JAV valstijų seimeliuose (assembley ar senatuose) priimti rezoliucijas, kuriose JAV prezidentas būtų prašomas, kai gegužės mėn. lankysis Maskvoje, kreiptis į sovietų valdžią, kad šioji paleistų iš darbo stovyklos Simą Kudirką ir leistų jam su šeima atvykti į JAV.

Veteranų leidinys išspausdino peticijos tekstą su palikta vieta parašams ir pridūrė: žygiai gelbėti S. Kudirką turėtų priminti, kad santykiai tarp JAV ir monolitinės raudonojo sąmokslo valstybės šiuo metu visai nėra tokie sklandūs, kaip atrodytų... „Žvėries prigimtis nepasikeitusi ir neatrodo, kad ji pasikeistų", teigia veteranų laikraštis. Jų organizacijos Queens rajone narių skaičius yra apie 10.000, ir jų dabartinis pirmininkas yra lietuvių kilmės Vincent Aboyas.

Pastangoms išlaisvinti Kudirką vadovauja komitetas „Americans for Simas". (E)

NELAUREATAS

Žinia, kad Švedijos akademijos atstovui neleidžiama įvažiuoti į Sov. Sąjungą įteikti rašytojui Solženicynui Nobelio premijos, paskatino britų „The Daily Telegraph" vedamuoju pasisakyti.

Vedamajame „Nelaureatas" laikraštis balandžio 5 d. rašo:

„Aleksandras Solženicynas, pasaulinio garso rusų rašytojas, yra spyglis į sovietinio režimo šoną. Jis yra perdaug garsus, kad būtų paprasčiausiai sušaudytas ar 20-čiai metų uždarytas, kaip darbininkų rojuje gali atsitikti su mažiau žinomais „nukrypėliais". Jau pats žodis „nukrypėlis", pradėtas vartoti vis didėjančiam su režimu nesutariančių intelektualų, mokslininkų ir menininkų skaičiui aptarti, yra tipiškas dusinamai, uždarai sovietinei visuomenei. Vakarų kraštuose tokie būtų žinomi paprastai kaip individualistai. Jų rašymas ir nuomonės būtų vertinama pagal tai, kiek jie verti. Rusijoje jie laikomi pavojingais valstybei. Ne dėl to, kad jie siūlytų ją nuversti. Toli gražu ne; daugumas jų yra jautriai reiškę patriotinį atsidavimą savo kraštui, o kai kurie savo tikėjimą komunizmo idealais. Ne, bėda su jais yra ta, kad jie nenori žeminti savęs ir pritarti kiekvienam oficialiosios „linijos" susukimui ir sunarpliojimui.

„Tokių žmonių skaičius ir jų vis didėjantis pajėgumas surasti būdus ir priemones, kaip paskleisti savo nuomones, aiškiai sudaro problemą, kurios rusų aukštoji biurokratija nežino kaip išspręsti. Šitai pasireiškia ir valdžios reakcijoje į Nobelio literatūros premijos paskyrimą Solženicynui 1970 m. Jie negali Švedų akademijai uždrausti paskirti premiją, negali taip pat nieko padaryti Solženicynui, kad jis pareiškė priimsiąs ją. Bet jie užsipuolė premiją, ir po to Solženicynas apsisprendė, kad bus išmintingiau atsisakyti plano keliauti į Stockholmą priimti jos, atrodo, jis turėjo pagrindo galvoti, kad jam gali būti neleidžiama grįžti. Dabar rusų valdžios įstaigos paskutiniu akimirksniu atsisakė duoti vizą Akademijos sekretoriui, kuris buvo užsimojęs važiuoti į Maskvą privačiai įteikti premijos. Visa tai labai smulkmeniška, bet daugeliu atvejų toks yra Rusijos valdančiųjų galvojimas".

KOVA DĖL RADIJO STOČIŲ

Radio Free Europe ir Radio Liberty Vokietijoje paskirta lėšų išlaikyti iki birželio 30 d. O po to, kaip JAV senatorius Fulbrightas prasitarė, tos stotys galės tęsti veiklą tik „per mano lavoną".

Prez. Nixonas praeitais metais viešai pareiškė, kad stotis išlaiko CIA (žvalgyba). Dabar prezidentas norėtų, kad stotys veiktų. Tuo reikalu sudarytasis komitetas iš finansininkų ir pramonininkų, buvusių diplomatų ir aukštų valstybės pareigūnų, universitetų dėstytojų ir žymių profsąjunginininkų, yra pasisakęs už stočių veikimą. Daugiau kaip pusė senatorių yra priėmę palankią rezoliuciją. Plaukia laiškai ir telegramos, bet galvojama, kad stočių likimą teigiamai gali išspręsti iš Rytų Europos kraštų kilusių JAV piliečių spaudimas, o tokių piliečių esą apie 10 mil.

37 IŠ LATVIJOS IR LIETUVOS

Maskvoje balandžio 1 d. išsklaidyti prie pagrindinės sinagogos susirinkusieji keli šimtai žydų.

Tarp jų buvę 37 iš Latvijos ir Lietuvos.

Susibūrimas vyko vis dėl galimybių emigruoti.

MITINGAI, SUSIRINKIMAI, ĮSIPAREIGOJIMAI

Lietuvos įmonėse šaukiami mitingai ir susirinkimai, kuriuose nutariama prisidėti prie maskviečių atsišaukimo ir balandžio 15 d. suruošti šeštadieninę talką atžymėti Sov. Sąjungos pusės amžiaus jubiliejui ir Lenino gimimo 102 metų sukakčiai.

SOCIOLOGŲ KONFERENCIJOJE

Sverdlovske suruoštoje visos Sov. Sąjungos mokslinėje konferencijoje apie tarybinės visuomenės socialinės struktūros pakitimo problemas dalyvavo su pranešimais apie jaunimą lietuviai S. Kregždė, A. Matulionis, R. Grigas ir V. Šepetka.

DBLS Coventrio skyriaus pirmininkui ir DBLS Tarybos nariui J. Dimšai,

staiga netekusiam savo mylimos mamytės pavergtoje Lietuvoje, liūdesio valandoje reiškiame giliausią užuojautą.

Skyriaus Valdyba ir nariai

KITI APIE LIETUVIUS

Italijos socialdemokratų dienraštis „Umanità" (kovo 29 d.) atspausdino straipsnį apie katalikų persekiojimą Lietuvoje ir apie 17.054 lietuvių peticiją Brežnevui.

Anglų konservatorių dienraštis „The Daily Telegraph" balandžio 5 dieną pranešė, kad Lietuvos komunistų partijos vadovybė puola lietuvių emigraciją Vakaruose už Rusijos „šmeižimą". Laikraštis pažymi, kad Lietuvoje, kuri yra viena iš Baltijos valstybių, Stalino 1940 metais prijungtų prie Sov. Sąjungos, esama tautinio ir religinio nepasitenkinimo.

„HALKA" VILNIAUS OPEROJE

Ryšium su lenkų kompozitoriaus S. Moniuškos 100 metų mirties sukaktimi, Vilniaus operos teatras stato operą „Halką". Tai bus šeštasis pastatymas Vilniuje. Operą diriguoja J. Aleksa, režisorius — V. Grivickas, dailininkas J. Jankus. S. Moniuška Vilniuje yra gyvenęs 18 metų, ten „Halką" sukūręs. (ELTA)

MES — GRUZINAI

„Mes ne rusai, mes esame gruzinai", pareiškė Sovietų Sąjungai atstovavę imtininkai, nugalėję JAV imtininkus kovo 24 d. Hofstra universitete. Apie tai kovo 26 d. pranešė „New York Times". (ELTA)

KITOMIS KALBOMIS

Gruzinų kalba išleista P. Cvirkos „Žemė maitintoja", ukrainiečių kalba K. Sajos knyga vaikams „Peštukai ir nykštukai", žurnale „Družba narodov" išspausdinta Just. Marcinkevičiaus draminė poema „Mindaugas".

GERI ATSILIEPIMAI

Australijos spauda teigiamai vertino St. Baro ir D. Stankaitytės koncertus Adelaidėje, Melbourne, Sydnejuje ir kitur. Adelaidės „The Advertiser" kovo 16 d. pažymėjo: „Nuo seniai Town Hall nebuvo girdėtas tokio masto tenoras kaip Stasys Baras. Jo pažymėtinos spalvos balsas, netenka abejoti, pripildytų stambiausius operų teatrus Amerikoje ir Europoje". Pasak dienraščio kritiko, D. Stankaitytė pavydėtinai gerai valdo savo dramatinio soprano balsą. (E)

PASAULYJE

— Jordano gyventojų skaičius nuo 1931 m. padidėjo 712.000, ir dabar yra 2.418.000 (į tą skaičių įeina 700.000, kurie gyvena Izraelio užimtoje krašto dalyje).

— Bangladešos kalėjimuose sėdi apie 25.000 bengalų ir biharų, kurie specialių tribunolų bus teisiami, kaip bendradarbiavę su Pakistano kariuomene, ir tam reikalui krašte jau sudaryti 74 tribunolai.

— Komisija priėjo išvados, kad Chicagos policija nušauna tiek žmonių, kiek keturiuose kituose didžiuosiuose JAV miestuose kartu sudėjus (per dvejus metus, kol komisija rinko duomenis, buvo nušauti 79 civiliai, tarp jų 59 negrai).

— Phoenixe, Arizonoje (JAV), septyniolikametis Tayloras nuteistas kalėti iki gyvos galvos, nes 1970 m. padegė viešbutį, ir žuvo 28 žmonės.

— Maskvos atitinkamos įstaigos reikalauja, kad būtų atiduotas į psichiatrinę ligoninę jaunas žydas fizikas Gurevičius, kuris praeitų metų rudenį pasiprašė leisti jam išvažiuoti į Izraelį, dėl to buvo atleistas iš tarnybos, po to pragyvenimą užsidirbdavo privačiomis pamokomis.

— Skraidinamas lėktuvu, išsigandęs arklys suspardė dėžę, kurioje jis buvo gabenamas, išmušė lėktuvo duris ir iškrito iš 2.000 pėdų aukščio ties Trinidadu.

— Alaus daryklos Portsmouthe (Britanija) 400 darbininkų pradėjo prieš pat Velykas derybas su darbdaviais dėl atlyginimų ir darbo valandų, derybos nutrūko, ir visoje plačioje apylinkėje teko pradėti normuoti alaus gėrimą.

— Britanijos parlamentas 26 valandas be pertraukos svarstė trečiuoju skaitymu įstatymą, pagal kurį Ulsterio (Šiaurės Airijos) valdymas pereina pačios Britanijos žinion (laikinai).

— Prez. Nixonas šešiasdešimčiai dienų sulaikė du kraštui grėsusius geležinkelių streikus ir reikalui aiškinti paskyrė komisijas.

— Vakarų berlyniečiams prieš Velykas nuėjti ar nuvažiuoti į Rytų Berlyną ar Rytų Vokietiją buvo atidaryti 9 praėjimo punktai, per valandą vidutiniškai praeidinėjo vis apie 5 tūkstančius, o iš viso apie 300 tūkstančių.

— Sov. Sąjungos vyriausybė nubaudė ministerį ir 5 aukštus valdininkus ryšium su nelaime Minsko fabrike, kur uždusę žuvo 100 darbininkų (nubaustieji gal dar būsią ir teisiami).

— Turkų kairieji teroristai pagrobė 3 britų technikus, dirbusius prie radaro sumontavimo, ir už juos reikalavo paleisti kalėjime sėdinčius teroristus, o kai tuos įkaitus laikiusieji buvo apsupti ir iššaudyti, paaiškėjo, kad technikus jie suspėjo nužudyti prieš kovą (vienas tų teroristų išsislapstė gyvas ir pateko į kariuomenės rankas).

— Lėktuvu iš Karačio (Pakistanas) į Amsterdamą (Olandija) buvo gabenami keli šimtai kikilių, ir kai lėktuvas nutūpė Londone, daugiau kaip 200 tų sparnuotų vargšelių jau buvo nebegyvi, sakoma, kad aukštybėse prie jų bus prisikabinusi kažkokia liga.

— Taip, į tą patį Londono aerodromą atkeliavo 3 lagaminai, ir kai muitininkai pradėjo tikrinti, ar kartais juose ne opiumas sudėtas, tai su išgąsčiu atšoko: raitėsi gyvatės — pitonai ir kitokios biaurybės, ir vieno tų lagaminų niekas neatsišaukė atsiimti.

— Pietų Afrikoje, Transvaalio provincijoje, nuvirto traukinys, 38 žuvo, 174 sužeisti, ir tvirtinama, kad tai bus buvęs sabotažo veiksmas.

— Švedijoje įsigaliojo įstatymas, kuris draudžia užmušti ar iš vienos į kitą vietą gabenti ežius.

— Ukrainoje, kaip rašė Trud, nuteisti mirti 2 ukrainiečiai, kurie nacių laikais tarnavę policijoje ir iššaudę daugiau kaip 100 žydų (vienas jų šaudęs savo kaimo gyventojus, net giminių vaikus).

— Karačio paplūdimyje apie 400 pakistaniečių studentų užpuolė būrelį moksleivių mergaičių ir, grasindami peiliais, reikalavo išsirengti ir šokti, o kai tos pabėgo ir pasislėpė viešbutyje, tai jame susigrūdę terorizavo moteris ir pagaliau viską ką pajėgdami sudaužė ir pasigrobė pinigų.

— Velykų metu Rytų Berlyno šv. Hedwigos vardo katedroje giedojo garsusis Vakarų Berlyno šv. Hedwigos vardo choras.

— New Delhyje (Inidjoje) vėl mirė 28 žmonės, užgėrę alkoholio su metiliu (sausio mėn. vestuvėse užgėrę kažkokios namų gamybos likerio mirė daugiau kaip 100).

— Nigerijoje laivų sirenos baubė ir bažnyčių varpai skambėjo, kai balandžio 2 d. persimesta važinėti iš kairės į dešinę (visa policija, kariuomenė ir tyčia tam reikalui apmokyti prižiūrėtojai buvo įpareigoti miestuose tvarkyti susisiekimą, bet persilaužymas praėjęs tvarkingai).

SEPTYNIOS DIENOS

Raupų epidemija

Jugoslavijoje raupais jau mirė 7.

Vokietiją išgąsdino serbas, kuris buvo atvažiavęs iš epidemijos apimtos Kosovo provincijos.

Bangladešoje mirė 192. Sirijos-Irako pasienyje užregistruota 15 susirgimų.

Sudano rūpesčiai

Pietinis Sudanas, gyvenamas daugiausia afrikiečių, ilgai kovojo su centrine krašto vyriausybe (arabų), reikalaudamas sau nepriklausomybės.

Dabar sutarta: nepriklausomybė bus duota, ir pietiečiai numato net savo prezidentą turėti. Centrinė vyriausybė pasilieka atsakomybę už krašto apsaugą, užsienio reikalus, prekybą ir finansus.

Butto grasina

Net ir Pakistano opozicijos vadai susirūpinę, kad prez. Butto neatsistatydintų, kaip jis yra pagrasinęs.

O prezidentas pagrasino Indijai ir Bangladešai, kurios nepaleidžia belaisvių ir daugelį jų dar žada teisti. Jei belaisviai nebūsią paleisti, tai jis atsistatydinsiąs, ir tada reikėsią vėl turėti reikalų su karine vyriausybe ar jos statytiniais civiliais.

Jablonskis prezidentu

Lenkijos prezidentu išrinktas komunistų partijos centro komiteto prezidiumo narys, buvęs švietimo ministeris prof. Henrikas Jablonskis (po prieš 15 mėnesių buvusių riaušių tas pareigas ėjo ligi tol buvęs ministeriu pirmininku Cyrankiewiczius).

Į Kiniją

Neseniai pasirašęs su Britanija sutartį už 14 mil. svarų metams leisti laikyti bazę Maltoje, jos min. pirm. Mintoffas buvo išskridęs į Kiniją megzti diplomatinių ir ekonominių ryšių.

Jau tariamasi

Indijos min. pirm. Gandi sako, kad tarp Indijos ir Pakistano jau vyksta pasitarimai.

Ji manytų, kad iš pradžių turėtų vykti paruošiamieji pasitarimai, o tik po to susitiktų ministeriai pirmininkai.

Berlyno vartai

Tūkstančiai Vakarų Berlyno gyventojų turėjo progos Velykas praleisti Rytų Berlyne ir Rytų Vokietijoje.

Paskutinį kartą Berlyno vartai buvo atidaryti 1966 m.

Maskvoje dėl taikos?

Indijos užsienio reikalų ministeris staiga išskrido į Maskvą.

Spėjama, kad ten jis pradės pasitarimus su Pakistano ministeriu dėl taikos, tarpininkaujant Sov. Sąjungos vadams.

Abortai Indijoje

Indijoje įsigaliojo įstatymas, kuriuo įteisinami abortai.

Įstatymas apsaugosiąs apie 4 mil. krašto moterų nuo abortus darančių šundaktarių.

Ajubui nepasisekė

11 metų Pakistaną valdęs ir prieš 3 metus pasitraukęs buvęs prezidentas feldmaršalas Ajubas Chanas tvirtina, kad jis norėjęs Rytų Bengalijai (dabartinei Bangladešai) duoti nepriklausomybę, bet iškilusios nenumatytos kliūtys. Jeigu, sako, nenori būti su mumis, tai tegu nebūna.

Vakarų Pakistanas rėmęs tą rytinę dalį, bet ten nebuvę gerų administratorių, ir viskas buvę kišama lyg į kiaurą maišą.

Ramanas grasina

Bangladešos min. pirm. šeikas Mudžibas Ramanas pagrasino atsistatydinsiąs, jei gyventojai nesirūpins krašto atstatymu.

Egipto skolos

Beiruto laikraštis paskaičiavo, kad Egiptas savo kariuomenei išlaikyti išleidžia po 2 mil. svarų kasdien ir vien Sov. Sąjungai skolingas 3 milijardus svarų.

Egiptas, be to, su įtarimu pradėjęs žiūrėti į Sov. Sąjungą ir į jos sumetimus siūlyti karinę paramą.

Įspėjimas V. Vokietijai

Sov. Sąjungos min. pirm. Kosyginas Vakarų Vokietijos ambasadoriui pareiškė, kad jeigu nebūtų patvirtinta nepuolimo sutartis, tai būtų smūgis tarp abiejų kraštų sustiprėjusiam pasitikėjimui.

Važiuos į žemyną

Atitinkami sluoksniai spėlioja, kad bent ketvirtis milijono Britanijoje gyvenančių spalvotųjų išvažiuos į Vakarų Vokietiją ir Olandiją, kai tik Britanija galutinai įstos į Bendrąją Rinką. O gal ir visas milijonas pasuksiąs į Europos žemyną, įskaitant ir tam tikrą skaičių baltųjų, nes Britanijoje didelis nedarbas ir labai sunku pasirinkti tinkamesnį darbą.

Liaukitės politikuoti

Turkijos prezidentas įspėjo partijas, kad jos liautųsi tarp savęs vedusios kovą, nes tai neleidžią susitvarkyti su teroristais. Jeigu jos nesusitvarkysiančios, kariuomenė galinti perimti valdžią.

Ministeris pirmininkas yra tos nuomonės, kad nėra karinio perversmo pavojaus.

119 nepageidaujamųjų

Bolivija paprašė 119 Sov. Sąjungos ambasados pareigūnus per 7 dienas išvažiuoti iš krašto.

Premija nebus įteikta

Balandžio 9 d. Švedijos akademijos atstovas turėjo Maskvoje įteikti 1970 m. Solženicynui paskirtąją Nobelio literatūros premiją.

Eet tam atstovui, akademijos sekretoriui dr. Karlui Ragnarui Gierowui, nebuvo duota viza įvažiuoti Sov. Sąjungon.

Karas Vietname

Šiaurės Vietnamo kariuomenė jau dviem frontais didelėmis pajėgomis stumia Pietų Vietnamo pajėgas, užimdama vis naujas vietoves.

Pietų Vietnamo vyriausybė sako, kad tie mūšiai yra lemiami, ir kraštas pralaimės, jei amerikiečiai neduos rimtos pagalbos. Amerikiečiai pradėjo bombarduoti Šiaurės Vietnamą.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd.. 1 Ladbroke Gardens, London W. 11. 2 PU. Tel. 727 2470

Registered as a newspaper at the Post Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina metams 3,50 sv., dolerio kraštuose — 8 dol. metams; Vokietijoje — DM 30.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

V. POŽELOS ATSIMINIMAI

Amerikos Lietuvių Socialdemokratų Sąjungos Literatūros Fondas išleido naują atsiminimų knygą. Tasai Fondas, tur būt, plačiausiai ir žinomas atsiminimų knygomis. Jis juk yra leidėjas Stp. Kairio ir K. Bielinio atsiminimų. O dabar išleido Australijoje mirusio Vlado Poželos knygą **Jaunystės atsiminimai** (340 puslapių, kieti viršeliai, kaina 4 dol., spausdino Nida Londone).

Vladas Požela buvo socialdemokratų veikėjas, nepriklausomybės laikais (1926 m.) kurį laiką buvęs vidaus reikalų ministeris. Šiaip jis nepriklausomybės laikais daugiausia buvo atsidėjęs advokatūrai, ne politiniam ar visuomeniniam gyvenimui. Beveik profesionalu politiniu kovotoju jis buvo pasidaręs savo jaunystės metais. Tada jis, dar gimnazistas, įsijungė į draudžiamosios spaudos platinimą, į lietuviškus moksleivių visuomeninius sąjūdžius, 1905 m. su kitais dalyvavo revoliucijoje — vertė valsčiuose carinius valdininkus, laisvino iš kalėjimų suimtuosius, dėl to kartą buvo ištremtas, kitą — gavo kalėti.

Gimnazijos mokslus jam teko eiti Mintaujoje, anuo metu viename lietuviškųjų centrų. Mintaujos gimnazijoje mokėsi daug lietuvių, tame mieste buvo įsikūrusių ir mokslus baigusių lietuvių inteligentų. Tad ir lietuviška veikla buvo ypač gyva. Gimnazistai turėjo savo „Kūdikio“ draugiją, kurios nariai apsirūpindavo lietuviška spauda, ruošdavo susirinkimus su referatais. Tos draugijos pastangomis buvo suorganizuotas triukšmingas protestas dėl katalikams primetamųjų maldų prieš ikoną. Protestavusieji moksleivių vadai nukentėjo, bet pasipriešinimu buvo laimėta, o ir garsas apie įvykį toli nuskambėjo.

Skaitant šiuos atsiminimus, stebina didelis lietuvių gimnazistų sąmoningumas. Jie skaitydavo referatus ir juose svarstydavo tokias temas, kokios, atrodo, gimnazistams tiesiog per rimtos, pavyzdžiui, dėl inteligentijos ateities Lietuvoje, dėl galimybių kurtis ir verstis savo profesija. Stebina tas didysis entuziazmas gilintis į panašius klausimus, kai kraštą varžė visokie cariniai potvarkiai.

Būta gimnazijoje ir tokių mokytojų, net rusų, kurie palaikydavo lietuvių moksleivių pastangas siekti savo tautai laisvės. Štai mokytojas Weineckas sutiko net duoti savo adresą draudžiamajai lietuvių spaudai gauti — jo vardu netrukdoma ateidavo „Aušra“, o taip pat ir kiti lietuviški leidiniai.

Bet visai veiklai didelį smūgį sudavė pirmiausia tasai pačių aktyviųjų moksleivių išsklaidymas po protesto dėl pravoslaviškų maldų. Neišmestieji iš gimnazijos aktyvesnieji turėjo būti daugiau atsargesni.

Antrasis smūgis, palietęs daugelį spaudos platintojų, buvo žandarų rotmistro Vonsiackio sudarytoji didžiulė vadinamoji dr. Vaineikio byla. Turėjo atsakyti keliasdešimt lietuvių. Vieni jų buvo ištremti į įvairias Rusijos vietas, kiti laikomi policijos priežiūroje. Kai kurie jų iš tiesų buvo nekalti, o nukentėjo tik dėl to, kad jų pavardės buvo surastos sąrašuose. Buvo net ir tikrų kuriozų. Pvz., ištremtas kun. P. Janulaitis, nes žandarai palaikė jį tuo, kuo jis nebuvo (paieškomas galėjo būti tik jo brolis Augustinas).

1905 m. Vl. Poželos gyvenimas visiškai sutapo su revoliucija. Jis pasidarė demonstracijų agitatorium - kalbėtoju, vadovavo valsčiuose susidariusiems aktyvistams, kurie vertė valdžią. Už tai po ilgesnio laiko jam vėl teko paragauti kalėjimo — žandarai atsekė jį iki Tartu, įkišo Kauno kalėjiman, ilgai laikė ir nuteisė porai metų tvirtovės. Bet du dideli jo nusikaltimai prieš carinę valdžią taip ir liko neišaiškinti ir nenubausti. Jis gi vadovavo kalėjimų užpuolimui, kai buvo laisvinami V. Mickevičius-Kapsukas ir K. Jurgelionis.

Nors V. Požela nebe daug teturėjo laiko rašyti, bet vis dėlto jo apsčiai duota epizodinių nuotrupų. Čia štai pasakojama apie anų laikų slaptąją kaimo mokyklą, dar tą pasakojimą paryškinant žmonių nuotaikomis. Vienas epizodas skirtas susitikimui su garsiuoju knygnešiu Jurgiu Bieliniu, kuris buvo atvažiavęs į V. Poželos tėviškę. Kai atsiminimų autorius buvo ištremtas į Smolenską, iš ano meto taip pat turime knygoje įdomių puslapių, kuriuose sustojama ko mažiausiai ties savo asmeniu, vis stengiamasi pasakoti apie tremties sąlygas, apie ištremtųjų lietuvių planus ir svajones. Sėdėjimas Kauno kalėjime duoda progos papasakoti, kuo suimtieji gyveno, kaip vertino savo buvusią veiklą, kokio viršininko susilaukta, kaip laikėsi ten pat įkurdinti lietuviai rusiškosios dūmos atstovai, kaip vyko byla. Dalyvavęs dvarų darbininkų streikuose, autorius išpasakoja savo susitikimus su daktarais Petkevičiais, kurių jaunasis buvo ryžęsis paadvokatauti streiko paliestiems dvarininkams. Pasakodamas apie savo studentavimo metus, supažindina skaitytoją su prof. Lautenbacho paskaitą apie lietuvių dainas ir su prof. Mazingo — apie lyginamąją kalbotyrą, kurioje lietuvių kalbai tenka ne paskutinė vieta, o taip pat su kai kuriais tenykščiais lietuviais studentais, vėliau žymiais Lietuvos žmonėmis (K. Jokantu, A. Žilinsku, V. Kuzma).

Kai ką V. Požela perduoda iš kitų lūpų. Nors jis pats dalyvavo „Kūdikio“ draugijoje, bet apie tos organizacijos veiklą pateikia daugiausia tai, ką buvo girdėjęs iš prof. P. Avižonio. Apie Kauno darbininkų judėjimą jo pasakojimo šaltinis yra J. Paknys.

Gražūs atsiminimai. Ir parašyti jie ypač lengvai, tarpais atrodo, lyg būtų išėję iš po beletristo plunksnos.

V. Požela mirė 1960 m. Vadinas, šis leidinys yra pomirtinis, leidžiamas ,kai autoriaus jau nebėra gyvo. Tai jis papildytas dar trejetu kitų autorių straipsnių. R. Skipitis ir knygos redaktorius P. Čepėnas rašo apie V. Poželą kaip visuomenininką, politiką ir advokatą, K. Bielinis prisimena savo susirašinėjimą su V. Požela, kai jis pradėjo atsiminimus rašyti, E. Reisonienė pateikia biografinių duomenų ir su V. Požela susijusių atsiminimų.

K. Abr.

TŪKSTANTIS DOLERIŲ DAILININKŲ KONKURSUI SIMO KUDIRKOS TRAGEDIJAI ATVAIZDUOTI

1. GYDYTOJŲ KORPORACIJA „FRATERNITAS LITHUANICA“ skiria 1000 dolerių premiją dailininkų konkursui Simo Kudirkos tragedijai atvaizduoti meno kūriniais, kuriuose būtų išreikšta Simo nelaimingas šuolis į laisvę, jo grąžinimas tėvynėn, kalėjimas, teismas, jo ir jo šeimos tolimesnis likimas bei atmetimas bet kurios pagalbos iš laisvojo pasaulio.

Menininkams paliekama pilna laisvė pasirinkti vieną ar kitą epizodą iš minėtos tragedijos.

2. Konkurse gali dalyvauti dailininkai **iš viso pasaulio**, ir jie gali pristatyti kelis savo kūrinius. Kūrybai jie gali naudoti tapybą, mozaiką, skulptūrą, grafiką bei kitas meno išraiškos formas. Meno kūrinių dydis nėra apribotas.

3. Meno kūriniai kartu su slapyvardžiais vokuose pristatytini į Jaunimo Centrą, 5620 S. Claremont Ave, Chicago, Ill. 60636, ne vėliau kaip š. m. lapkričio 18 d., numatomai parodai Jaunimo metų užbaigimo proga.

4 Sudarytoji menininkų jury komisija parodoj įvertins kūrinius ir prireikus tūkstantinę premiją galės padalyti dviems ar net trims premijoms. Nesant premijuotinų kūrinių, jury komisija konkursą galės pratęsti — atidėti vėlesniam laikui.

5. Vokai su slapyvardžiais atidaromi jury komisijos tik tada, kai kūriniai jau bus premijuoti. Dailininkai savo kūrinius galės atsiimti, parduoti ar dovanoti tik parodą ar parodas uždarius.

6. Gyd. Korp! „Fraternitas Lithuanica“ pasilieka sau pirmenybę premijuotus kūrinius įsigyti ar juos dovanoti lietuvių meno galerijoms bei įstaigoms.

GYDYTOJŲ KORPORACIJOS
„FRATERNITAS LITHUANICA“
CENTRINĖ VALDYBA

VIS DĖLTO 2.700

„Naujienose“ rašoma, kad Chicagoje į Vasario 16 d. minėjimą susirinko 2.700 žmonių, tarp jų apie 400 lietuvių jaunimo.

TREČIOJI BALTIŠKŲJŲ STUDIJŲ KONFERENCIJA

Daugiausia JAV dirbantieji įvairiose aukštosiose mokyklose lietuviai, latviai ir estai yra susibūrę į savo sąjungą, siekiančią plėsti baltiškųjų dalykų studijas. Organizacijai priklauso ir jos darbuose dalyvauja taip pat ir kitataučiai mokslininkai, kurie dirba baltistikos srityje.

Ta organizacija leidžia savo biuletenį, kuriame supažindina skaitytojus su savo narių darbais. Biuletenyje spausdinami ir kai kurie studijiniai straipsniai.

Organizacija ruošia ir baltiškųjų studijų konferencijas. Trečioji konferencija ruošiama gegužės mėn. Toronte, Kanadoje. Be JAV ir Kanadoje gyvenančių mokslininkų, kurie domisi Baltijos kraštais ar tyrinėja tų kraštų tautų kultūrą, dalyvaus dar mokslininkų iš Vokietijos, Švedijos, Norvegijos, Suomijos ir Australijos.

Kaip atitinkamų skyrių vedėjai ar paskaitininkai dalyvaus konferencijoje šie lietuviai: R. Šilbajoris, R. J. Misiūnas, A. Klimas, Janina K. Reklaitis, B. V. Mačiuika, G. Procuta, Ilona Gražytė, P. Zundė, V. S. Vardys, O. P. Backus, R. Šliažas, B. B. Vaškelis, Birutė Saldukas, P. A. Mažeika, B. J. Kaslas, J. P. Slavėnas, A. Landsbergis.

Tarp įdomesniųjų būsimosios konferencijos pranešimų lietuviškomis temomis paminėtinos R. Šilbajorio apie H. Radausko poeziją, I. Gražytės apie V. Krėvę, B. B. Vaškelio apie R. Lankausko noveles.

KNYGA APIE PULGĮ ANDRIUŠĮ

Ryždamasi pastatyti stipresnį paminklą Australijoje gyvenusiam rašytojui Pulgiui Andriušiui, Australijos Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdyba buvo užsimojusi su visuomenės talka pakartoti velionies raštus naujomis laidomis.

Bet tas sumanymas persvarstytas, ir nutarta išleisti monografiją apie P. Andriušį. Tokią monografiją redaguoti pakviestas rašytojas Vincas Kazokas, buvęs ilgametis „Mūsų Pastogės“ redaktorius. Monografija bus sudėtinis-kolektyvinis darbas, viso būrio bendradarbių.

GANA TO JUNGO

„Naujienose“ rašoma, kad jau išleistas Kipro Ešelinio atsiminimų trečiasis tomas, pavadintas „Gana to jungo“.

Atsiminimai šiame tome esą baigiami Steigiamojo Seimo sušaukimu. Knygoje esą daug įdomių ir retai žinomų faktų iš kovų su bermontininkais, kuriose atsiminimų autorius yra dalyvavęs.

PER TRIS DIENAS

J. Vlks (Vilkaitis) „Naujienose“ išspausdintame iš New Yorko atsiųstame straipsnyje „Kas toliau — Chicaga ar Londonas?“, be kita ko, rašo apie Nidoje atspausdintąją V. Požėlos knygą „Jaunystės atsiminimai“.

„Oro paštu toji knyga atėjo per tris dienas. Gi iš Chicagos lietuvių dienraščiai gaunami per 3-5 dienas. Tai nuo NewYorko Chicaga dvi dieni toliau negu Londonas oro linija ir pagal JAV pašto spartą matuojant...“

SU LIETUVIAIS PASAULYJE

FLEMINGO PREMIJA DR. P. AVIŽONIUI

Tarp dešimties JAV vyriausybės paskirtąsias Flemingo vardo premijas gavusiųjų yra ir lietuvis dr. Petras Avižonis, dirbąs karo aviacijos bazės tyrimų laboratorijos technikiniu direktorium.

Premija jam paskirta už išradimus ir patobulinimus, vadovaujant lazerio spindulių tyrimams.

BUS DĖSTOMA LIETUVIŲ KALBA

Illinois universitetas Chicagoje nuo rudens įsiveda lietuvių kalbos ir literatūros kursą.

Numatytos net trys klausytojų grupės: kalbos nemokantiems, pramokusiems jos ir laisvai kalbantiems.

Universiteto žiniomis, Chicagos apylinkėse esą apie 350 lietuvių kilmės studentų.

MIRĖ PLK. V. BRAZIULIS

Clevelande, JAV, mirė 77 m. amžiaus plk. Vladas Braziulevičius-Braziulis, buvęs ypatingų reikalų karininku prie krašto apsaugos ministerijos nepriklausomoje Lietuvoje.

PLUNKSNOS KLUBAS

Sydnejaus (Australija) lietuviai turi tokį Plunksnos klubą, kuris potarpiais vis prasiveržia šiokia ir kitokia lietuviška veikla, čia kokį leidinį suorganizuodamas, čia paskaitų ciklą.

Neseniai klubas suruošė V. Kazoko paskaitą „Didysis paradoksas arba krikščioniškoji meilė laike ir praktikoje“. Paskaita buvo su diskusijomis.

Kitą paskaitą skaitys E. Jonaitienė apie rusų rašytoją A. Solženicyną.

Paskaitos, pasirodo, ruošiamos privačiuose butuose. Vadinas, arba lietuviai turi ten erdvius butus, arba yra dideli entuziastai, kurių būreliai negali nurimti, ruošiasi paskaitoms, renkasi, diskutuoja ir nepasiduoda jokiai apatijai.

KREPŠININKAI PERTHE

Perthe (Australijoje) susitvarkė jaunuolių E. Garnio ir E. Stankevičiaus vadovaujama lietuvių krepšinio komanda, kuri jau turėjo keletą rungtynių.

LIETUVIŠKOS KNYGOS AUSTRALIŠKAME UNIVERSITETE

W. A. universitete (Australija) dirba A. Taškūnas. Jis pastebėjo, kad to universiteto bibliotekoje tėra tik kelios nereikšmingos lietuviškos knygos.

Dabar, Pertho lietuviams talkininkaujant, lietuviškų knygų rinkinys padidėjo iki daugiau kaip šimto.

APIE BALĮ SRUOGĄ

„Bulletin of baltic studies“ Nr. 8 rašo, kad prof. Vanda Sruogienė yra surinkusi atsiminimų iš 70 rašytojų, poetų, profesorių ir pažįstamų apie poetą, mokslininką, rašytoją ir teatrologą prof. Balį Sruogą.

ORDINARINIS PROFESORIUS DR. B. NEMICKAS

White Plain kolegija vasario 17 d. dr. Bronių Nemicką pakėlė į ordinarinius profesorius (aukščiausią laipsnį).

Dr. B. Nemickas toje kolegijoje profesoriauja nuo 1959 m. ir skaito ekonomikos pagrindus, konstitucinę teisę, pinigus ir bankus, prekybinę teisę, pasaulinio ūkio plėtrą ir kitus dalykus.

PROF. R. KAŠUBA

Cleveland State University (JAV) mechaninę inžineriją dėstąs dr. Romualdas Kašuba pakeltas į profesorius.

Inžineriją jis baigė 1962 m. Illinois universitete daktaro laipsniu.

S. ZOBARSKAS Į JAPONŲ KALBĄ

„Draugas“ rašo, kad prof. Ikuo Murata verčia į japonų kalbą Stepo Zobarsko knygą „Ganyklų vakai“.

Prof. I. Murata studijavęs lietuvių ir latvių kalbas, esąs parašęs straipsnių apie lietuvių kalbą ir išvertęs į savo kalbą lietuvišką pasaką apie Eglę, žalčių karalienę.

PREMIJA UŽ MOKSLO VEIKALĄ

Lietuvių katalikų mokslo akademija šiais metais praves mokslinio veikalo konkursą ir skirs 1.000 dolerių premiją.

Premijos mecenatas yra kun. J. Prunskis. Ir proga šįmet reikšminga — ši prof. A. Luimos vadovaujama akademija švenčia 50 m. sukaktį.

Č. MASAIČIO SUKAKTIS

Kovo 2 d. 60 m. sulaukė Česlovas Masaitis, buvęs Vytauto Didžiojo universiteto matematikos ir astronomijos dėstytojas, nuo 1949 m. profesoriaująs JAV.

APIE LIETUVIŲ KALBĄ

Knygą apie lietuvių kalbą ruošia Rochesterio (JAV) universiteto prof. Antanas Klimas.

E. KANIAVA TARP ADELAIDĖS LIETUVIŲ

Į Adelaidės (Australija) meno festivalį su rusų menininkų grupe atvykęs Vilniaus operos solistas Edvardas Kaniava kovo 12 d. dainavo tą dieną suruoštame literatūros vakare vietos lietuviams.

„Mūsų Pastogė“ apie dainininką rašo:

„Klausytojai buvo nustebinti ir sužavėti jo balso nepaprastu gerumu, didumu ir galingumu. Lygiai, kaip geru profesiniu jo paruošimu. Už tai jam buvo atsidėkota plojimais.“

PROF. J. ERETAS Į JAV

Prof. J. Eretas iš Šveicarijos balandžio mėn. pabaigoje vyksta į JAV, kur lietuvių kolonijose skaitys paskaitas, o New Yorke dalyvaus Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos 50 metų sukakties minėjime.

LITERATŪROS VAKARAS

V. ALANTAS

(iš Nidos Knygų Klubo leidžiamo romano „Amžinasis lietuvis“)

Tą akimirką jis pastebėjo, kad dešinėje šlėpsi dar viena Būtybė. Apsivilkęs stora, ašutine sermėgėle ir susijuosęs pančiu, žingsniavo Rūpintojėlis, pasiramsčiuodamas tokia pat ilga lazda, kaip ir jis pats. Ir Rūpintojėlio pasirodymas Strazdelio nė kiek nenustebino. Jis buvo išvaikščiojęs Lietuvą skersai ir išilgai ir visur matė pakelėse rymančius koplytėlėse rūpintojėlius. O be to, juk ir Rūpintojėlis buvo toks pat senas Lietuvos įnamis, kaip ir Jaujinis: prieš daugel metų jie abu kartu atsikraustė Lietuvon.

— Sakai, ir jie žmonės, — vėl prabilo Jaujinis, dėdamasis nepastebįs naujojo Sankeleivio. — Viešpačiams jie ne žmonės, o dvikojai gyvuliai. O galop ar ir tu su savo konfratrais neskelbi iš ambono, kad jie turį laižyti viešpačiams rankas, idant gautų atpildą Anapus? O kadangi viešpačių valdžia yra Jo leista, — Jaujinis nedraugiškai žvilgtelėjo į Rūpintojėlį, — tai, atseit, spardydami skurdžių, jie daro jam didelę malonę, nes tau ir tavo konfratrams pritariant ir laiminant, lengvina jam kelią į dangaus karalystę. Juk ar ne jūs skelbiate, kad juo labiau vargšas bus niekinamas ir skriaudžiamas šioje žemėje, juo didesnis atpildas jo laukia ten? Tad tu pats esi viešpačių tarnas ir advokatas, ir aš nesuprantu, ko tu prieš juos šiaušiesi. Juk ar ne geriau būtų tau pulti vyskupui po kojų, išbučiuoti jam rankutes, apgailestauti savo nuodėmes, išsišokimus ir nuokrypas ir pasižadėti pasitaisyti? Juk ar šiaip ar taip tavo vyresnybė geriau žino už tave, koks tikras Dievo tarnas turi būti. Jei pasidarytum sukalbamesnis, ekscelencija tau tikrai dovanotų, ir ne tik dovanotų, bet ir į turtingą parapiją paskirtų klebonu, taptum įtakingu prelatu, nes galvą turi gerą, prasigyventum pagundų pilną šeimininkę, žodžiu, tapęs viešpačių draugu, vartytumeis kaip inkstas taukuose. Sakyk, ar aš neteisybę kalbu?

Strazdelis suprato Jaujinio patyčias ir atsigręžė į Rūpintojėlį, tarsi laukdamas Jo patariamas, ką tam nepraustaburniui tauškaliui atsakyti, tačiau Šis žingsniavo tylėdamas, lyg kipšo kalbos ir visai nebūtų girdėjęs. Jo žvilgsnis buvo įsmeigtas į ūkanotas, lyg ne šios žemės tolymes. Tuomet Strazdelis, net neatsigręždamas į Jaujinį ir derindamasis į jo toną, pašaipiai atsakė:

— Vyskupas birbynę pučia, velnias suktinį trenkia! Nuo kada tu perėjai vyskupo tarnybon? Ekscelencija nori mane atversti pasninkais ir grasinimais ekskomunikuoti, o tu stumi mane į jo glėbį savo pagundomis.

— Pagundomis! — nusikikeno Jaujinis. — Nebūk juokdarys: mano bičiulišką patarimą tu vadini pagunda! Galop sakykime, kad aš esu gundytojas iš profesijos ir gal net savo amato meistras, bet tu man išaiškink, kodėl mano profesija bloga? Juk nulipdytas iš molio Adomas ir būtų likęs molio motiejum, jei aš nebūčiau sugundęs Ievą atsikąsti užginto vaisiaus. Jie ten Rojuje tinginiavo, glėbėsčiavosi pakrūmiais ir nuobodžiavo, o išvaryti į dykumą tapo kūrėjais.

— Geradarys atsirado! — pasipiktino Strazdelis. — Dievas juos prakeikė ir į didelį vargą įstūmė!

— Bet tu man pasakyk, už ką? Kam Jis uždraudė jiems vaisių nuo to medelio valgyti? Ar Jis norėjo išbandyti savo kūrinių valios stiprybę? Jei taip, tai tada tektų pagalvoti, kad Jis nepasitikėjo savo kūriniais. Kad pirmieji Rojaus įnamiai pasirodė esą silpnavaliai, tai reiškia, jog juos lipdant buvo per maža įberta į molį druskos. Būdamas visažinąs, Jis iš anksto žinojo, kad Ieva nusidės, tad kam buvo reikalinga visa ta komedija? Ir kam paskum kinkyti į darbą armijas teologų, kurie turėjo laisvos valios teoriją išgalvoti Rojaus idilijos tragiškai atomazgai išaiškinti ir Jo neklaidingumui pateisinti? Aš stovėjau tada ant Rojaus vartų su savo broliu arkangelu Gabrieliu ir gailėjaus tų vargšų, nors, kita vertus, ir buvau patenkintas: mat, prieš juos atsivėrė begaliniai kūrybos plotai. Aš pažadinau jų valią drįsti, siekti ir nugalėti. Vakarykščiai vergai virto kūrėjais. Kūryba yra grumtynės su chaosu. Juk ar Adomas būtų patyręs kūrybos džiaugsmą, jei būtų pasilikęs Rojuje? Aišku, ne: jis ten būtų amžinai likęs tinginys, išglebėlis ir parazitas. Kaip mums, maištininkams angelams, nusibodo vergiškai šliaužioti aplink Jo sostą, ir mes sukilome, taip ir pirmieji žmonės sukilo prieš Jį, nes ir jiems pasidarė nebepakenčiamas uždarytų garde gyvūnų gyvenimas. Aš suardžiau Rojaus stagnaciją, aš išvedžiau žmogų į kovos lauką, nes tik kovos lauke ištrykšta kūrybinės gyvybės kibirkštys, o tūnojimas pakrūmėse — puvimas! Žinoma, kas be ko, knietėjo ir man ten prie Rojaus vartų egoistinis, sakyčiau, profesinis džiaugsmelis: juk ir mums, pragaro tarnautojams, išvarius Adomą ir Ievą iš Rojaus, atsivėrė nauji ir platūs veiklos plotai...

— Žmonių geradarys atsirado! — pasipiktinęs vėl sušuko Strazdelis. — Tu niekad neatstoji nuo žmogaus! Tu pavydėjai pirmiesiems žmonėms laimės, per tavo suktybes jie neteko Rojaus!

— Žinoma, neatstoju, negaliu atstoti, nes, mat, kur Jis, — Jaujinis kryptelėjo galvą Rūpintojėlio link, — ten ir aš turiu būti: mes esame neatskiriami to paties tėvo vaikai. Kai Jis atkeliavo į Lietuvą, atkeliavau ir aš, galima sakyti, aš net pirmas atkeliavau.

(Bus daugiau)

PABIROS

PRIEŠ SUVAŽIAVIMĄ

Šiemetinis D. Britanijos Lietuvių S-gos (ir Liet. Namų B-vės) atstovų suvažiavimas bus neeilinis. Sueina 25 metai nuo DBLS įsikūrimo.

Šio rašinio tikslas nėra duoti praėjusio ketvirčio šimtmečio veiklos apžvalgą, bet tik mesti vieną kitą mintį atstovų suvažiavimo proga.

Gal pats reikšmingiausias ir kartu liūdniausias faktas yra tai, kad per tą laikotarpį DBLS narių skaičius, neperdedant galima pasakyti, sunyko iki ketvirčio buvusio 1947 m. narių skaičiaus. Jeigu organizuoti lietuviai ir toliau tokia pat proporcija mažės, tai dar po 25 metų jų skaičius bus neišpasakytai menkas.

Esant tokiai padėčiai, suvažiavę atstovai turi rimtai peržiūrėti ir apsvarstyti savo veiklą ir pabandyti nusmeigti vieną kitą gairę savo ateičiai. Jeigu nebegalima plėstis į šalis, tai gal galima smarkiau kopti į viršų. Jeigu nebegalima užimponuoti žmonių skaičiumi, tai gal galima pasirodyti su atliekamais darbais. Anot anglų priežodžio, ne kiekybė, bet kokybė turi lemiamos reikšmės. Kad tai yra tiesa, rodo tokie faktai, kad, nežiūrint didelio žmonių nubyrėjimo, kultūrinis darbas, ypačiai laikraščių ir knygų leidimas, toli gražu proporcingai nesumažėjo. Savaime suprantama, kad, turint nedidelį skaitytojų būrį, lietuviškos spaudos leidimo darbas negali būti nei lengvas, nei pelningas. Bet to darbo reikšmė neabejotina. Suvažiavę atstovai gal turės naujų planų ir idėjų, kaip tą darbą ir toliau plėsti bei pagerinti.

Atstovai šiais metais atras DBLS—LNB-vės valdybą gerokai „išsišėrusią". Metų bėgyje pasitraukė du pirmininkai, o pati valdyba kartas nuo karto šaukėsi DBLS Tarybos pagalbos savo problemoms sutvarkyti. Kodėl taip atsitiko, tur būt, patirsime suvažiavime. Tačiau atstovai vis dėlto turėtų pirmoje eilėje atkreipti rimtą dėmesį į valdomųjų organų išrinkimą. DBLS Taryba yra tik patariamasis organas, o Sąjungos ir L. Namų B-vės reikalus tvarko valdyba. Tad į ją būtų rinktini tokie žmonės, kurie ne tik nusimano šiuose reikaluose, bet taip pat nevengia prisiimti bet kurias pareigas ir atsakomybę. Ypačiai atkreiptinas dėmesys į jaunesniąją kartą, kuri anksčiau ar vėliau ateis vyresniųjų pavaduoti.

Pažvelgę į paskelbtąsias L. Namų B-vės apyskaitas, matome, kad pelnas yra kiek mažesnis nei 1970 metais. Lietuvių namų Londone pelnas sumažėjo labai nežymiai, Sodybos sumažėjo kiek daugiau, o spaudos skyriaus nuostolis gerokai padidėjo.

Lietuvių namų ir spaudos skyriaus veiklą, atsižvelgiant į jų darbo reikšmę lietuviškai išeivijai, negali būti matuojama pelno ar nuostolių skaitmenimis. Negalima likti be lietuviškų organizacijų, laikraščio, knygų ir apskritai be kultūrinės ir socialinės veiklos, nors visi tie dalykai ir niekad nebūtų pelningi. Atstovai galėtų tik siūlyti naujas idėjas ar darbo metodus, kad dabartinė veikla duotų dar geresnius rezultatus.

Kiek kitokesnis yra Sodybos klausimas. Ji buvo įsigyta specialiam tikslui — pensininkams ir paliegusiems apsigyventi. Deja, šis planas nebuvo labai sėkmingas, ir Sodybos reikšmė, žiūrint grynai iš lietuviško taško, kaskart vis labiau mažėja.

Vienintelė ir pati tikriausia Sodybos stiprybė yra garantuota kapitalo investacija. Žemė niekad nenustoja savo vertės. Ir jeigu prileistume, kad Sodybos pirkėjai kaip tik ir turėjo tikslą saugiai investuoti keletą tūkstančių svarų, kurie jų palikuonims išaugtų į nemažą kapitalą, tai jų pramatymas būtų tikrai užgirtinas. Bet anuo metu ne tai turėta galvoj.

Dabartinis Sodybos pelnas, žiūrint iš biznieriško taško, nėra imponuojantis. Toji suma, dar su priedais, lengvai galėtų būti surenkama iš nuošimčių, kurie susidarytų investavus už Sodybą gautąjį kapitalą. Ir jokio rūpesčio! L. Namų B-vės akcininkams anksčiau ar vėliau teks spręsti šitokį dvilypį klausimą: arba išnaudoti Sodybą lietuvių socialiniams ir kultūriniams reikalams, kaip pradžioje buvo numatyta, arba jos dabartinę klubo veiklą tiek išvystyti, kad gaunamuoju pelnu galėtų būti remiamos tos lietuviškos institucijos, kurioms ji pati pradžioje buvo skirta. Tada Sodybos ateitis būtų pateisinta ir užtikrinta.

J. Vikis

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

SUSIRŪPINTI REIKIA SKUBIAI

Labai džiaugiuosi, kad tragedija, ištikusi Halifaxo lietuvį, pajudino senelių likimą šiame krašte. Tačiau atrodo, kad nutolstama nuo pagrindinio ir skubaus reikalo.

Visi sutinkam, kad prieglauda nėra linksmos atostogos, bet jau yra ir bus daugiau nepajėgių lietuvių, kuriems reikalinga ir priežiūra ir slaugytojas. Jais turime pasirūpinti patys ir ilgai nedelsdami.

Gėda būtų mums visiems, jei, turėdami namus, sodybas, tarnautojus, paliktumėm pačius nelaimingiausius svetimų globoje.

R. Giedraitis

DUSINAMOJI APLINKA

Spausdinamės čia ištrauką iš rusų rašytojo Aleksandro Solženicyno amerikiečiui žurnalistui duoto pasisakymo.

A. Solženicynas dabar gyvena pas garsų čelistą Mstislavą Rostropovičių netoli Maskvos.

Pats pasisakymas įdomus gal ne tiek dėl Solženicyno padėties, kiek dėl sąlygų, kurios, be abejo, ne jo vieno tokios yra.

Apie mano šeimą buvo sudaryta savotiška užkrečiamosios ligos zona, ir iki šios dienos Riazanėje dar tebeatleidinėjami iš darbo žmonės, kurie prieš keletą metų yra lankęsi mano namuose. Mokslų akademijos narį korespondentą T. Timofejevą, kuris yra Maskvos instituto direktorius, apėmė baimė, kai jis išsiaiškino, kad kaip matematikė jo žinioje dirba mano žmona, ir jis atleido ją su niekuo nesiskaitydamas, ir tai buvo padaryta tuoj po to, kai ji gimdė, o tai prieštarauja visiems įstatymams.

Taip jau yra, kad man tenka susitikti su žmogum, kuris parūpina rašyti reikalingos medžiagos. Mes dirbame kartu vieną kitą valandą, o kai tik jis išeina iš mano namų, tuojau pat būna pradedamas sekti, tartum būtų koks nors nusikaltėlis prieš valstybę, ir jie išsiaiškins jo gyvenimo užkulisius, o po to pasirūpins sužinoti, su kuo dar tas žmogus susitikinėja, o dar paskiau savo ruožtu, su kuo susitikinėja tas kitas žmogus...

Žinoma, ne su visais taip galima daryti. Valstybės saugumas turi savo planą ir savo susidarytus pagrindus. Kai kuriomis dienomis iš viso nesekama ar sekama tik paviršutiniškai. Kitomis dienomis jie tik ir sukiojasi aplink, pavyzdžiui, kai Heinrichas Boellis atvažiavo pasimatyti su manim. Jie pastatys prie abiejų praėjimų po automobilį, po tris vyrus kiekviename automobilyje, ir dirba jie ne vieną pamainą. O paskui pasileidžia paskui mano svečius, arba seka žmones, kurie išeina.

O jeigu dar pagalvotumėte, kad jie apskritą parą klausosi telefoninių pasišnekėjimų ir kalbų mano namuose, aiškinasi įkalbėtąsias juostas ir paskui surankioja ir palygina visus duomenis kažkur didžiuliame pastate, ir tie žmonės yra ne kokie nors žemi valdininkėliai, nieko kita neliktų, kaip tik stebėtis, kad tiek daug jaunų ir stiprių dykinėtojų, kurie geriau galėtų būti užimti produktyviu darbu savo tėvynės gerovei, užimti būna mano draugais ir manim ir vis išradinėja priešus.

O dar kiti vis stengiasi ką nors iškasti mano praeityje arba būna siunčiami į užsienį supainioti mano knygų leidimą. O kai kurie asmenys sudarinėja ir sėkmingai vykdo programą uždusinti mane.

Ta programa iki šiol nebuvo sėkminga ir dėl to ji iki šiol jau kelis kartus turėjo būti keičiama. Bet jos evoliucija pamečiui gali būti atsekama tarpsniais...

Jie nutarė uždusinti mane 1965 m. Jie konfiskavo mano archyvus ir pasibaisėjo mano raštais apie darbo stovyklas, tarytum tie raštai turėtų savyje pasmerktųjų atspaudus. Jeigu dar būtų buvę Stalino metai, tai nieko paprastesnio nebūtų galėję būti. Aš būčiau dingęs, ir viskas, ir niekas nebūtų kėlęs jokių klausimų. Bet po 20-tojo ir 22-rojo kongreso reikalai pasidarė sudėtingesni.

Iš pradžių jie nutarė laikyti mane apsuptą tylos. Sumanymas buvo neleisti nė vienos eilutės apie mane parašyti, niekas neturėjo niekada mano vardo minėti, net ir plūsti, ir po keleto metų aš būsiąs užmirštas. O tada išmesti. Bet tada jau buvo samizdato laikai, ir mano knygos sklido po kraštą ir keliavo į užsienį. Nebuvo būdo, kaip mane nutildytą išlaikyti.

Nuo tada jie pradėjo, ir tai tebetęsia iki šios dienos, šmeižti mane už uždarų durų. Vakariečiui beveik neįmanoma įsivaizduoti, kaip šitai daroma.

Mes visame šiame krašte turime partinę ir viešąją indoktrinaciją ir paskaitininkų tinklą.

Nuo 1966 m. paskleistas įsakymas kalbėti apie mane, pirmiausia, kad aš Stalino laikais buvau už kažką įkalintas, kad neteisėtai rehabilituotas, kad mano literatūriniai darbai yra nusikalstamo pobūdžio ir taip toliau. Taip jau yra, kad patys paskaitininkai niekad savo gyvenime nėra skaitę tų darbų, nes valdžia bijojo leisti pasinaudoti jais. Lektoriams paprasčiausiai buvo įsakyta šitaip kalbėti...

Paskaitos būna uždaros. Iš paviršiaus atrodo kaip ramus rojus, kuriame nebūna jokių šmeižtų, tuo tarpu visame krašte skleidžiami šmeižtai, kurių nėra kaip paneigti.

Stebitės, kaip aš visa tai žinau? Mes dabar gyvename naujoje eroje, kitokiais laikais. Ir iš provincijos ir iš Maskvos daug kas pasiekia mane. Šiais laikais visas tas paskaitas, net ir labiausiai uždaras, lanko tie, kurie man gera linki.

Tose paskaitose jie pripasakoja daugybę niekų. Vienu metu jie buvo įsikandę kalbėti apie mano šeimos gyvenimą, visiškai nežinodami, apie ką kalba, ir darė jie tai gatvės padaužų įpročiu. Tenka pradėti stebėtis apie įdarbinimo padėtį šiame krašte ir už ką žmonės apmokami, jei ne tik turgaus bobutės, bet taip pat ir apmokami už santvarkos politinę indoktrinaciją propagandininkai ima daug kalbėti apie kieno nors vedybas, gimdymą ir sūnaus krikštą.

Vienas kaltinimas buvo rimtas, ir jis visada susilaukdavo klausytojų dėmesio: savo krašto išdavikas. Apskritai mūsų krašte, atrodo, mes gundome žmones ne argumentais, o prisegamomis primityviomis etiketėmis, šiurkščiais vardais, taip pat paprastučiais, skirtais, kaip jie sako, masių įsiutimui sukelti. Dvidešimtaisiais metais būdavo apšaukiama „kontrrevoliucionierium", trisdešimtaisiais „liaudies priešu", nuo keturiasdešimtųjų „krašto išdaviku".

Būtumėt turėję pamatyti, kaip jie vertėsi mano karo tarnybos lape, kaip jie stengėsi įrodinėti, kad aš gal būsiu bent dieną ar dvi buvęs karo belaisviu, kaip Ivanas Denisovičius — tai būtų buvęs tikrai puikus radinys!

Iš tiesų už uždarų durų lengvatikius gali priversti tikėti bet kokiu melu, o jie metų metais paskaitų salėse po visą kraštą visur sakydavo: „Solženicynas savanoriškai pasidavė vokiečiams, ne, jis pasidavė su visa baterija. Ir jis okupuotoje teritorijoje tarnavo policininku. Arba, dar geriau, jis kovojo Vlasovo eilėse. Net dar geriau — jis tiesiog dirbo geštape!"

Bet taip atsitiko, jog sovietinė spauda paskelbė, kad mano karinėje tarnyboje nėra dėmių.

Paskui prasidėjo sambruzdis dėl Nobelio premijos. Dabar visi kalbėtojai iš platformų skelbė: Nobelio premija yra Judo atlyginimas už savo krašto išdavimą. Jie tai vis kartojo, nesirūpindami, kad tuo galėtų būti metamas šešėlis, pavyzdžiui, Pablui Nerudai. Po teisybės, jie be jokių sąlygojimų įžeidinėjo visus Nobelio laureatus ir pačią Nobelio premijų instituciją.

Iki šiol dar nesu buvęs apkaltintas tiktai dėl vieno dalyko, kad pats išsiunčiau į užsienį „Rugpiūtis, 1914". Matyt, jie perdaug gerai supranta reikalą, kad dar mane tuo kaltintų. Bet ir čia garbingoji „Literaturnaja gazeta" šį tą paredaguoja, taip nekaltai, kaip ji ir visada daro redaguodama, sakydama: „Solženicynas tuojau pasiuntė rankraštį į užsienį". Ak, ne, tai ne melas. Jie tik praleido mažą dalykėlį, idant gudriau atrodytų: kad jis išsiuntė užsienin po to, kai rankraštį jau buvo pasiūlęs septynioms sovietinėms leidykloms. Planas yra arba išstumti mane iš visuomenės, arba iš krašto, išmesti į šiukšlyną, arba išsiųsti mane į Sibirą, arba paskandinti mane „svetimybės rūke", kaip jie rašo...

Apskritai šnekant, visame tame garbės nuplėšime galima įžiūrėti vien tik kvailumą ir trumparegiškumą tų, kurie tam vadovauja. Jie atsisako pripažinti istorijos įvairybės sudėtingumą ir turtingumą. Jiems tiktai rūpi nutildyti visus tuos balsus, kurie atrodo nemalonūs jų ausiai ar kurie drumsčia jų šiandieninę ramybę. O ateitimi jie nesirūpina.

Rusų istorijos studijavimas, kuris jau nuvedė mane dabar iki praeito šimtmečio pabaigos, parodė man, kiek per šimtmetį sunaudota vertingai kūrybinės energijos ir kaip svarbu, kad valdžia — vistiek, kokia ji autokratiška ir neribota bebūtų — nuoširdžiai įsiklausytų į visuomenės balsą ir kad visuomenė užimtų realią padėtį valdyme — kaip būtų svarbu teisingumu vadovautis krašte, o ne jėga ir prievarta.

Aiškiai matau, kad tasai istorijos studijavimas padėjo man tiksliai suprasti Tvardovskio veiklos linijos taikingumą. Deja, net ir toks švelnus, įtikinantis balsas, kaip jo, jau nebėra pakenčiamas ir turėjo būti nutildytas. Tik pažiūrėk, kaip nuolaidžiai, su kokiu nuolankumu neseniai kalbėjo Zacharovas ir Grigorenka. Niekas neišgirdo, tarytum išmirę, užsikimšę ausis būtų.

Štai kur glūdi paviršutiniškumas ir žemumas tų, kurie vadovauja kampanijai prieš mane. Iš tikro jiems niekad neateina į galvą, kad rašytojas, kuris galvoja kitaip, negu visuomenės dauguma, praturtina tą visuomenę, o ne gėdą jai daro ir ne klaidina.

SKILTIS BE VARDO

Britai — dideli tradicininkai. Jeigu jie pradėjo važinėti kaire puse, tai nors tu pasiusk, o jie laikysis kairės iki paskutiniosios. Jeigu prieš amžius pinigus bus skaičiavę penais, šilingais ir svarais, tai ilgai kankinsis, kol nusitars priimti dešimtainę sistemą. Naujiena jiems dažnai sudaro galvosūkių.

Tradiciją jie turi ir redaktorius keisdami. Kai leidėjai nori redaktorių pakeisti, pasikviečia jį, pasako savo sprendimą ir čia pat pristato žmogų, kuris turi perimti pareigas, ir visas reikalas praeina be jokių galvosūkių. Tačiau, štai, taip nepraėjo su savaitraščio „New Statesman" redaktorium Richardu Crossmanu. Iš ministerio kėdės jis atėjo redaktorium. Savaitraštis kairus, Crossmanas taip pat kairus ir senas žurnalistas. Bet leidėjams pradėjo nepatikti, kad jis perdaug rašo apie parlamento reikalus, net ir Darbo partiją pakritikuoja. Net ir karalienės turtus ir pinigus jis kartą paskaičiavo ir dar piktokai, ir po to jo mintys nuskambėjo ne vien tik per Britanijos spaudą. Bet leidėjai-direktoriai norėtų kažkokio ramesnio laikraščio, ir jie nutarė Crossmaną pašalinti ir jo net nepakvietė į savo posėdį, o tik pirmininkas paskambino: ateik, kartu užkąsime ir pasikalbėsime, ir ta proga pranešė: esi atleidžiamas.

Crossmanas nepasidavė. Gerai, atleiskite, aš išeisiu, bet jūs visą laiką matėte, kokią politiką aš vedu. Be to, mano rašymas populiarino laikraštį — garsas apie jį nuolat toli skambėjo, dėl to aš pasiryžęs paskelbti jūsų ir savo motyvus. Jis tai ir padarė, žinoma, savo pasisakymą parodęs leidėjams. Britanijoje šitaip dar nėra buvę, dėl to žurnalistai iškėtė akis ir pradėjo rašyti: štai, pasibaigė staigių ir net nemotyvuotų atleidinėjimų laikai! Crossmanas davė gerą pavydį!

Viskas tuo dar nesibaigė. Sujudo ir kiti to paties laikraščio redaktoriai ir kiti pareigūnai prieš leidėjus. Crossmanas jiems nepatiko kaip redaktorius: jis perdaug griežtas. Bet dabar visi pakėlė rankas už Crossmaną ir prieš leidėjus. Gana siautėti! Kai skirsite naują redaktorių, tai ir mes norime dalyvauti. Leidėjai sutiko: naujam redaktoriui parinkti komisiją sudaro 3 leidėjų atstovai ir 3 redakcinio kolektyvo.

Deja, naujo redaktoriaus dar nėra, senasis tebetvarko reikalus. Skelbta, kad norintieji tą vietą užimti paduotų prašymus, ir dar bus svarstomi kandidatai, ir Crossmanas dar turės užsibūti, ir, kaip vienas laikraštis pajuokaudamas parašė, dar jį antrą kartą teks atleisti.

Žinoma, per Britaniją kandidatų susiras (jau minimos kai kurių galimų pavardės). O svarbu, kad šįkart susimaišė tradicija.

***

Balandžio 1 d. išvakarėse radijas, televizija ir laikraščiai pašėlo skelbti naujieną: sugautas Loch Nesse, Skotijoje, tas garsusis monsteris! Tiesa, rastas jis jau nebegypas ir jauniklis, kokių trejų metų, nes tebeturįs pieninius dantis, ir išgaišęs jau prieš kokį trejetą dienų. 15 jardų ilgumo, galva tokia meškinė.

Palaukite, palaukite! Radijo ir televizijos pranešėjai žinią vis palydėdavo su šypsena (radijuje, žinoma, šypsenos nematyti) ir su šiokiu tokiu įtarimu.

Tą žinią netrukus atlydėjo kita: šerifas „areštavo" tą negyvėlį monsterį, nes kas Loch Nesse pagauta, tai negali būti taip be policijos jokios žinios išvežta.

Rytojaus dieną paaiškėjo. Jokio monsterio niekas nepagavo. Dudley zoologijos sode išgaišo ruonis. Jaunas Jorkšyro zoologijos sodo darbuotojas Shields sugalvojo iškrėsti išdaigą to savo zoologijos sodo savininkui, priprašė nuskusti ruoniui ūsus, užšaldyti ir atiduoti jam. Taip aptvarkytą ruonį jis nugabeno prie Loch Ness, kur dirbo zoologijos sodo žmonės, ir parodė savo radinį tariamajam zoologijos specialistui, gyvulių psichologui, kuris iš tiesų toks tėra specialistas, kad tuoj paskubėjo paskelbti pasauliui ruonį monsteriu ir skubėjo lavoną gabenti į Jorkšyrą, kol policija jam pastojo kelią.

Paskui juokėsi policija, truputį nesmagiai juokėsi tas jaunuolis, kuris visą išdaigą sugalvojo, o didelis nesmagumas apėmė tą tariamąjį specialistą, kuris neatpažino ruonio (ir dantys jam buvo sudėti kiti, kad jaunas atrodytų) ir dabar nežino, kur dėtis. Jaunuolis santūriai juokėsi, nes nežinojo, kaip į visą reikalą pažiūrės zoologijos sodo savininkas, kurio sąskaiton visa tai buvo padaryta. Bet zoologijos sodo savininkas taip pat patenkintas juokėsi ir jaunuoliui pasakęs: „Norėjau jau atleisti tave, bet gal tik pakelsiu atlyginimą".

O apie tikrąjį Loch Nesso monsterį, kuriuo daug kas taip aistringai domisi ir net specialius povandeninius laivus stato, kad iš jų pro langelį galėtų priplaukę nors nufotografuoti nutykoję tą retenybę, kalbėta jau prieš 1400 metų, kaip skelbia britų „The Daily Telegraph". Prieš tiek metų jį matęs toje Locho pakrantėje gyvenęs šventasis Kolumba. Savo akimis jį matę ir kai kurie tenykščiai kunigai, kurie, aišku, nemeluos. Matę aplinkiniai miestiečiai ir kaimiečiai, turistai ir mokslininkai ir net žurnalistai, nors pastarųjų liudijimo patikimumu, deja, šiek tiek abejojama. Net poetas Robertas Erowningas kažką apie locho monsterius savo eilėraščiuose prasitarė.

Ar iš tikro toks ilgas monsteris yra? Tur būt, dėl to neapsimoka sukti galvos. Tegu sau suka pirmoje eilėje skotai, kurie nori prie Loch Nesso ir apskritai į savo brangiąją Skotiją patraukti daugiau smalsuolių turistų, norinčių net ir monsterį pamatyti.

Benadas Vaitiekus

PASINAUDOKITE

NIDOS SPAUSTUVĖS DABARTINĖMIS GALIMYBĖMIS IR UŽSISAKYKITE SAU REIKALINGIAUSIŲ DALYKŲ :

- ★ **Laiškams popieriaus su savo adresu**
- ★ **Sąskaitų**
- ★ **Užsakymų blankų**
- ★ **Biznio kortelių**
- ★ **Vokų ir t.t.**

2 LADBROKE GARDENS,

Tel. 01 - 727 2470 LONDON, W11 2PU

LIETUVOJE

AKADEMIKAI

Lietuvos Mokslų akademija naujais tikraisiais nariais išrinko J. Gaudrimą (menotyra), L. Kairiūkštį (miškininkystė), V. Statulevičių (matematika), nariais korespondentais B. Grigelionį (matematika), R. Kulikauskienę (istorija), V. Mažiulį (lietuvių kalba), J. Modkų (kibernetika), A. Prokopčiką (fizinė chemija), L. Rasteikienę (biochemija), P. Sadauską (veterinarija, citologija), R. Šarmaitį (istorija), K. Ulvydą (lietuvių kalba), J. Viščiaką (eksperimentinė fizika) ir R. Višomirskį (elektrochemija).

Dabar akademija turi 19 tikrųjų narių ir 25 narius korespondentus.

Akademijos prezidentu perrinktas J. Matulis, viceprezidentais A. Žukauskas ir J. Požela, vyriausiuoju moksliniu sekretorium K. Meškauskas, fizikos, technikos ir matematikos mokslų skyriaus akademiniu sekretorium išrinktas P. Brazdžiūnas, chemijos ir biologijos skyriaus — L. Kairiūkštis, visuomenės mokslų — V. Niunka.

LITVA LITERATURNAJA

„Litva literaturnaja" yra metinis Lietuvos rašytojų almanachas rusų kalba, leidžiamas „Vagos".

Dabar išėjusio už 1971 m. vyr. redaktorius yra Igoris Kašnickis (redakcinėje kolegijoje: A. Bernotas, M. Martinaitis, R. Kašauskas).

Almanache spausdinami iš lietuviškų žurnalų ir knygų parinkti dalykai. Šiame (1971 m.) poezijai atstovauja K. Korsakas, A. Bernotas, J. Macevičius, M. Martinaitis, K. Boruta, V. Bložė ir J. Grigorjevas, prozai V. Petkevičius, J. Grušas, I. Simonaitytė, J. Glinskis, jauniesiems V. Martinkus, J. Marcinkevičius, A. Masenis, O. Baliukonytė, R. Machlaičiukas ir G. Efremovas, literatūros klausimams ir kritikai J. Lankutis ir A. Bučys, apybraižai ir publicistikai J. Avyžius ir R. Keturakis, kultūrinei praeičiai R. Sadauskas, P. Valaika ir M. Kaunaitė, literatūriniams ryšiams S. Renčys ir. I. Meras, satyrai A. Gricius, V. Žilinskaitė ir V. Šimkus.

Almanachas iliustruotas žmonių ir vaizdų fotografijomis, vinjetėmis ir užsklandomis.

Tiražas, deja, nedidelis — 2000 egz.

NAUJAS VAIKŲ DARŽELIS

Kauno gatvėje atidarytas naujas vaikų darželis „Pasaka", iš viso dvidešimt šeštas Panevėžio mieste.

KARPIŲ ŪKIS MARGIUOSE

Margiuose paruošti vienas ganyklinis ir 6 karpių auginimo tvenkiniai.

Dar būsią užlieti 200 hektarų, ir ateityje Margiai žada būti bene stambiausiu žuvininkystės ūkiu Lietuvoje.

MIRĖ J. STAKAUSKAS

Eidamas 72 metus, Vilniuje mirė istorikas kun. J. Stakauskas.

Yra kunigavęs, mokytojavęs, dirbęs valstybiniuose archyvuose. Yra parašęs istorijos srities darbų.

TRYS GERIAUSIOS POROS

Klaipėdoje buvo suruoštas dvi dienas užtrukęs septintasis respublikinis pramoginių šokių konkursas, kuriame varžėsi apie 60 šokėjų iš Vilniaus, Kauno, Panevėžio, Šiaulių ir Klaipėdos.

Nustatytos trys geriausios poros, kurios dalyvaus visasąjunginiame pramoginių šokių konkurse Maskvoje. Tos poros: Jūratė ir Česlovas Norvaišos, Dalia ir Vidas Kamaičiai ir Ramunė ir Jonas Baltaragiai.

Europos Lietuvių Kronika

II PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESO PETICIJA

II Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso Komitetas yra paruošęs Jaunimo Peticiją, kuri bus įteikta Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui Kurtui Waldheimui. Lietuvių Bendruomenei, VLIKui, BATUNui (Baltic Appeal to the United Nations), ALTai ir jaunimo organizacijoms JAV pritariant, peticijos tekstas buvo priimtas šių metų vasario mėnesį.

Prie peticijos parašų rinkimo darbo prisideda visi lietuviai: senimas, jaunimas, lietuviškai kalbantieji ir nekalbantieji. Parašai turės būti renkami labai plačiu mastu, nes tikimasi surinkti bent 500.000 parašų, kad peticija iš viso būtų verta įteikti Jungtinėms Tautoms. Todėl reikia rinkti parašus ne tik iš lietuvių, bet ir iš kitataučių mūsų draugų. Renkant parašus, reikia žiūrėti, kad būtų pasirašoma plunksna arba „ballpoint" ir kad būtų įrašytas pasirašiusiojo asmens pilnas adresas (įskaitant ir valstybę).

Peticijos lapai bus įrišti į viršelius, kaip knyga, ir tokia forma įteikti Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui. Todėl lapai turėtų būti išlaikyti švarūs ir nesuplėšyti.

Su šiuo Europos Lietuvio numeriu Didžiojoje Britanijoje gyvenantiems prenumeratoriams siunčiame po vieną peticijos lapą. Užpildytą jį prašome siųsti arba tiesiai į Ameriką (II Lithuanian World Youth Congress, Petition Committee, 5620 South Claremont Avenue, Chicago, Illinois 60636, U. S. A.), arba į Europos Lietuvio administraciją (1, Ladbroke Gardens, London W 11 2PU), pažymint voke „II PLJK Peticija". Papildomų peticijos lapų galima taip pat gauti iš Europos Lietuvio administracijos.

Iš anksto dėkojame visiems, prisidėjusiems prie šio svarbaus patriotinio darbo.

II PLJK Didžiosios Britanijos Komitetas

ŠVELNAUS VĖJO BALSAS

Mūsų skaitytojas iš Londono rašo, kad girdėjęs radijo transliacijas lietuvių kalba iš „Švelnaus Vėjo Balso" stoties, esančios Švedijoje.

Transliacijos lietuvių kalba vykstančios trečiadieniais ir šeštadienais nuo 9,45 iki 10 val. vakare 31 metro banga.

Kiek anksčiau tą patį vakarą transliuojama estų ir latvių kalbomis.

Londone jos gerai girdimos.

LONDONAS

VIEŠI JADVYGA LAKIENĖ

Bradforde gyvenančio savo tėvo aplankyti kelioms savaitėms iš Chicagos yra atvažiavusi Jadvyga Lakienė.

Ta proga jos vyras Anatolijus Lakas, Chicagos Anglijos Lietuvių Klubo pirmininkas, yra pavedęs jai ir visuomeninį uždavinį: susisiekti su Britanijoje gyvenančiais lietuviais dailininkais ir kviesti juos dalyvauti su savo darbais Chicagoje gruodžio mėn. ruošiamoje parodoje.

PAMALDOS LIETUVIŲ NAMUOSE

Balandžio 16 d., Suvažiavimo metu, Lietuvių Namuose pamaldos įvyks 10 val. rytą.

LEIGH

NAUJA SKYRIAUS VADOVYBĖ

DBLS Leigh skyriaus narių metinis susirinkimas, įvykęs kovo 18 d., išrinko naują skyr. valdybą šios sudėties: pirmininkas J. Blažys, vicepirm. A. Bruzgys, sekr. J. Pilipavičius, kasininkas B. Alekna, valdybos narys A. Gramauskas.

Revizijos komisijon išrinkti V. Miškinis, J. Dunauskas, J. Domaševičius, narys V. Ivanauskas.

Naujai skyr. valdybai linkime sėkmingos darbuotės.

Sek. J. Pilipavičius

MANCHESTERIS

VISI Į MANCHESTERĮ

Šv. Jurgio proga balandžio 22 d. Anglijos Skautų Rajonas ruošia skautiškos literatūros ir skautiško turto parodą Manchesterio Lietuvių Socialinio Klubo patalpose (121, Middleton Rd., Manchester 8).

Skautų ir skaučių vadovai kviečia visus tautiečius į šią išsamią parodą skautiško turto, surinkto per 25 metus tremtyje. Ypač laukiama tėvų su mokyklinio amžiaus jaunimu ir jaunosios lietuvių visuomenės.

Šalia parodos bus parodyta, kaip „Budėkime" spausdinamas, filmai iš kelių stovyklų ir kitų skautiškų susibūrimų, o alkani galės paragauti skaučių pagamintų užkandžių.

Parodos atidarymas įvyks **punktualiai** 7 val. vakare. Paroda vyks balandžio mėn. nuo 22 iki 29 d., ir bus galima savaitės bėgyje ją lankyti, pranešant iš anksto klubo sekretoriui. Ypač patartina ekskursijoms iš anksto apie savo atvykimą pranešti klubo sekretoriui.

Mieli tautiečiai, pasinaudokite šia vienkartine proga susipažinti ir su kita vadovo darbo dalimi ir tikruoju skautavimu.

Anglijos Rajono Vadovybė

SKAUTIŠKUOJU KELIU

Kovo 25 d. į Derbį buvo susirinkę skautų rajono vadijos ir vienetų vadovai: raj. dvasios vadovas kun. A. Geryba, J. Alkis, G. O'Brien, G. Zinkuvienė, J. Traškienė, E. Zaveckienė, N. Kutkutė, V. Barauskaitė, R. Bernatavičiūtė, Br. Zinkus, V. O'Brien, A. Jakimavičius ir rajono vadas.

Šį rajono posėdį atidarė rajono vadas, pristatydamas naująjį dvasios vadovą kun. A. Gerybą ir pakviesdamas sukalbėti maldą. Po maldos raj. vadas LSS Tarybos pirmijos vardu pasveikino dalyvius, taip pat visų dalyvių vardu J. Traškienę, naująją skautininkę, ir linkėjo jai ilgus metus išbūti seserijos vadovės gretose (J. Traškienė LSS Tarybos pirmijos 1971 m. gruodžio 15 d. pakelta į paskautininkės laipsnį). Po to praeitų metų stovyklautojų vardu DBLS ir LNB valdyboms už paramą atsidėkojo kukliu padėkos simboliu — gairelėmis su skautų rėmėjų ir skautų ženklais. Dovana įteikta J. Alkiui, DBLS pirmininkui.

Pirmininkauti pakviestas J. Alkis, sekretoriauti Br. Zinkus. Pranešimus padarė rajono vadas, vadovai ir įvairių vietovių atstovai. Priimti nutarimai, buvo diskusijos, kelti sumanymai. V. Ignaitis, S. Kasparas ir J. Levinskas atsiuntė sveikinimus. Posėdžio dalyviai pareiškė padėką V. Ignaičiui, kuris iš rajono gautąją knygą anglų kalba apie lietuvius skautus ir jų veiklą Lietuvoje ir tremtyje yra įteikęs Bradfordo anglų bibliotekai. Pareikšta padėka buvusiam dvasios vadovui kun. S. Matuliui. Visų buvo viena mintis — judėti, dirbti, reikštis ir ieškoti kuo daugiau talkininkų ir įtraukti jaunimą į skautiškas gretas.

Rajono skautų stovykla vyksta liepos 22-29 d. d. Lietuvių Sodyboje. Stovyklinis mokestis už maistą 4 sv. Midlando stovyklautojams jau nusamdytas autobusas, kuris liepos 22 d., 9 val. ryto, iš Manchesterio Lietuvių Klubo paims stovyklautojus ir atgabens į Derbį, o iš jo į Lietuvių Sodybą. Skautams kelionės mokestis 2 sv. 50 penų. Smulkesnės kelionės informacijos bus dar paskelbtos.

Svarstytas ir lėšų klausimas. Kas metai rėmėjai sudėdavo lėšų stovykloms, ir tai įgalindavo net pajvairinti stovyklavimą — galima būdavo pavažiuoti į žymesnes vietas, taip pat didesnių šeimų jaunimą bent dalinai atleisti nuo mokesčio, išsinuomoti palapines.

Šiais metais rajono vadovybė nesiryžo siųsti į lietuviškas kolonijas aukų lapų, nenorėdama į Kongresą vykstančiam jaunimui užbėgti už akių. Tačiau vadovybė ir stovyklautojai bus geradariams ir rėmėjams nuoširdžiai dėkingi, jeigu kas iš jų parems stovyklą lėšomis. Aukas priima rajono vadas (7, The Crescent, Mayfield, Nr. Ashbourne, Derbyshire).

Stovykloje numatoma turėti ir svečių iš kitų žemynų.

Skautai prašomi kuo anksčiau registruotis pas savo vienetų vadovus, nes tai palengvins susitvarkyti su palapinėmis ir maistu.

Jau dabar pradėkime ruoštis ir tvarkytis. Budėkime.

s. J. Maslauskas
Rajono Vadas

MIRĖ JONAS MORKUŠKIS

Kanadoje, St. Catharines, Ont., sausio 13 d. mirė Jonas Morkuškis.

Jonas Morkuškis kilęs nuo Rokiškio, ligi nepriklausomybės netekimo tarnavo Lietuvos kariuomenėje, 4 pėst. pulke, viršila. Vokiečiams užėmus Lietuvą, dirbo Panevėžio apskr., Pumpėnų valsč. savivaldybėje. Rusams artinantis, pasitraukė į Vokietiją. 1947 m. atsidūrė D. Britanijoj ir, iki išvyko Kanadon, gyveno žemės ūkio hostelyje Castlemans, Berkshire, kartu su apie 50 kitų lietuvių.

Jiems J. Morkuškis buvo lyg šviesus spindulys. Jie ypač maloniai ir su dėkingumu prisimins tą kuklutį visuomenės darbuotoją — spaudos ir lietuviškų knygų platintoją. Jis nežinojo nuovargio. Grįžęs iš darbo, negaišdamas išnešiodavo po visus barakus knygas ir laikraščius, gautus iš Amerikos ir kitų kraštų. Tam darbui, jei reikėjo, nesigailėjo ir asmeniškų išlaidų.

Įsteigus DBLS Castlemans skyrių, J. Morkuškis kelerius metus buvo jo pirmininku.

Maždaug 2 mėnesiais anksčiau ten pat, St. Catharines, Ont., mirė buvęs Castlemano gyventojas, labai geras ir ramus vyras Juozas Kavolėlis.

Mielieji Jonai ir Juozai, ilsėkitės ramiai jus priglaudusioje Kanados žemelėje.

P. Ramaitis

BELGIJA

VASARIO ŠEŠIOLIKTOJI

Kovo 4 d. Liège mieste Belgijos Lietuvių Bendruomenės Valdyba suorganizavo Vasario 16 dienos minėjimą.

Kapelionui kun. J. Dainauskui sergant, pamaldas atlaikė Liège vokiečių kap. kun. Hermanas. Deja, jose dalyvavo mažas skaičius lietuvių.

Salėje, papuoštoje gėlėmis ir estų, lietuvių ir belgų tautinėmis spalvomis, susirinko gausi estų ir lietuvių publika.

Minėjimą atidarė B. L. B-nės pirmininkė St. Baltus, pasveikindama draugiškus kaimynus estus ir belgus prancūzų kalba, o lietuvius — lietuvių. Savo trumpoj kalboj St. Baltus pabrėžė mintį, kad Vasario 16-ji, nepriklausomybės atgavimo data, yra istoriškai įrašyta į Europos tautų praeities įvykius, ir niekas to neužtušuos. Grįžtant šimtmečiais į mūsų tautos istoriją, po visų unijų, po okupacijų, per mažą nepriklausomybės laikotarpį, musų tauta, sudariusi savo valdžią, savo kariuomenę, gal pirmą sykį oficialiai pradėjo vartoti savo kalbą raštu ir žodžiu ir savo valiutą! Baigdama pirmininkė paminėjo, kad, nors tai ir paradoksas, ši brangi visai lietuvių tautai diena švenčiama tik lietuvių emigrantų...

Estų bendruomenės pirmininkė Dilié pasveikino estus savo kalba.

Dienai skirtą paskaitą, kad visi suprastų, prancūzų kalba skaitė estas H. Maegii iš Eriuselio. Kadangi estai ir lietuviai kūrėsi Belgijoje dėl tu pačių sąlygų, pergyvenę tą pačią karo audrą ir iškeliavimą, paskaitos tema buvo visiems prieinama ir istoriškai ir žvilgsniu į dabartį.

Atvykęs iš Heidelbergo estas Joones kreipėsi į lietuvius ir estus vokiečių kalba. Po to sekė eilė sveikinimų.

Programą pravedė B. Spies. Joje dalyvavo gausus, gražiais tautiniais rūbais apsirengęs estų choras, suvažiavęs iš Liège, Briuselio ir Vokietijos. Su choru scena dalijosi lietuvių tautinių šokių grupė „Gintaras", kuriam vadovauja St. Baltus ir kuriam smarkiai plota už visą eilę šokių. Šokiams grojo V. Lemkė iš Wuepertalio. Melodingos estų dainos, gyvi lietuvių senobiniai šokiai labai paveikė publiką. Vakaras buvo tęsiamas jaukioj bičiulystės nuotaikoj.

Po programos estų choras sugiedojo lietuvių ir estų tautų himnus.

B. SPIES PIRMOJI VIETA

Praeitų metų konkurse „Chanson sans Frontières", kuris kasmet organizuojamas Liège ir duoda progos parodyti savo talentus svetimšaliams iš visų Bendrosios Rinkos kraštų, iš didelio kandidatų skaičiaus pakilo į viršūnę B. Spies, laimėdama pirmąją vietą su lietuvių liaudies daina. Vasario mėn .gale Spies pasirodė Briuselio televizijos ekrane, o kovo 5 d. dainavo „Emigrantų savaitės" atidarymo programoje Charleroi mieste.

ŽUVO J. PAULAUSKAS

Vasario 13 d. automobilio nelaimėje žuvo tautietis Jonas Paulauskas iš Preal (Liège).

Jonas nuo pat jaunystės domėjosi muzika, buvo net sudaręs savo orkestrą, o vėliau bendradarbiavo su žinomojo dainininko Fréderic Francois formacija.

Važiuodamas į darbą su visa grupe, Jonas žuvo susidūrime su kitu automobiliu ir paliko savo jaunai žmonai penkis vaikučius.

Jo visai šeimai reiškiame gilią užuojautą.

S. Baltus

VOKIETIJA

MIRUSIEJI

Berta WASILEWSKI-Legantaitė, kilusi iš Skaudvilės, Lietuvoje, gyvenusi pas dukrą Ireną Mueller Malmsheime, ilgokai sirgusi ir sulaukusi 69 m. amžiaus, mirė vasario 4 d. Palaidota Malmsheime vasario 8 d.

Lena Valaitis-Valaitytė (Widmann) jau išleido penkias savo įdainavimų plokšteles.

Po Chicagos dangum

Jaunimas vaidina. Marijos aukštesniojoj mokykloj tarp 1300 moksleivių yra keli šimtai lietuvaičių. Kasmet čia būna ruošiami įvairūs didesni pastatymai. Kovo 24-26 d. d. vaidintas muzikinis veikalas „Kiss Me, Kate". Suvaidintas pasigėrėtinai. Vaidinime dalyvavo šios mokyklos mergaitės ir kitų mokyklų berniukai. Geriausiai savo vaidmenis atliko ir daug ovacijų susilaukė L. Peškys ir V. Petrošius. Neblogai pasirodė ilgos solo partijas išpildžiusi Navickaitė. Režisorė buvo mokyt. Živilė Numgaudaitė, muzikinei daliai su orkestru vadovavo ses. Kasper, ses. Clarita, ses. Reginald ir muzikė A. Stephens, kuri mokykloje dėstė dainavimą.

Apygardos veikloje. Balandžio 22-23 d. Gage Park Field House salėje, netoli Jaunimo Centro, įvyks simpoziumas „Šeima, mokykla ir Bendruomenė". Juo rūpinasi pirm. J. Jasaitis ir A. Juškevičius. Gegužės 14 d. įvyks LB Vidurio Apygardos apylinkių atstovų suvažiavimas, kuriame bus renkama nauja valdyba ir sprendžiami įvairūs LB reikalai. Apygardai nebereikės rūpintis JG lėšų telkimu, nes CV pakvietė inž. B. Nainį sudaryti savo komitetą.

Apygarda, kiek jėgos leido, veikė, lėšas skyrė mokykloms ir sportininkams. Uolus iždi. Ant. Būga visad rūpinosi lėšų reikalu.

Mirtis. Kovo 26 d. mirė dailininkas Zenonas Kolba. Jis yra Čiurlionio galerijos kūrėjas ir Genocido parodos organizatorius. Už tokį didelį darbą lietuviškoji visuomenė jam amžinai liks dėkinga.

Dėl lietuvių peticijos. Kovo 28 d. Chicagos du didieji dienraščiai, Tribune ir Sun-Times, nustebino lietuviškąją visuomenę, pranešdami, kad 17.054 parašų peticija iš Lietuvos pasiekė JT, kurioj nusakomas baisus teroras okupuotoje Lietuvoje. The Sun-Times net pirmam puslapyje didžiausia antrašte tai pristatė. Kovo 29 d. Sun-Times net vedamąjį parašė, kad lietuviai Lietuvoje nori laisvės religijai ir gyvenime, jie niekur nesirengia bėgti, nors jau ir 32 m., kaip okupantų terorizuojami.

Margutis kovo 28 d. vakare JK pirm. Sakadolskio kvietimu pradėjo siųsti telegramas JT sekretoriui. Ištisas tris dienas jaunimas dirbo prie jų. Pirm. Sakadolskis kovo 29 d. Margutyje pranešė, kad jis išsiuntinėjęs viso pasaulio JK vienetams telegramas, prašydamas visur ruošti demonstracijas, skelbti radijo ir TV žiniose Lietuvos šauksmą. Balandžio 1 d. skelbiamos didžiulės demonstracijos Chicagos vidurmiestyje. Mūsų spauda ir organizacijos plačiai tą įvykį pristatė. Tūkstančiai didįjį šeštadienį nuo 11 val. ryto rinkosi miesto rotušės aikštėje prie Picaso paminklo, tūkstančiai lietuvių, senimo ir jaunimo ir mokyklų amžiaus. Demonstracija rūpinosi Chicagos Altas su kun. Stašiu, vysk. Brizgiu, o jėzuitas Kijauskas buvo organizatorius, kuris ir atidarė Maldos demonstraciją. Šimtai plakatų sudarė didelį įspūdį: jie įvairiais šūkiais kalbėjo prieš vergiją. Su giesme „Dievas mūsų prieglauda" suskambėjo miesto centras. Paskui vysk. Erizgio malda, kurią išklausė žmonės ant žemės suklupę, su ašaromis akyse. Tada trumpos maldos žodžius tarė studentai: A. Jasaitis, J. Bradūnas, G. Vindašius, V. Narutis ir G. Čepaitis. Evangelikų kun. Dilys tarė maldos žodžius, studentai deklamavo iš Sibiro maldaknygės, stud. Černius paskaitė rezo-

Cicero veikėjas Normanas pasakė ugningą kalbą, ir po jos galingai prasiveržė Lietuvos himnas. Dalyvavo, be mūsų, Kubos, Lenkijos, Latvijos, Estijos ir kt. tautybių žmonės su vėliavomis. Jaunimas ir visa Chicagos visuomenė tikrai gausiai dalyvavo, nepaisydama tai, kad lauke sniegas lakstė, šaltoka diena buvo.

Parodos. Balandžio 9 d. Balzeko lietuvių kultūros muziejuje atidaryta 6 dailininkų paroda, kurių tarpe yra ir Myk. Šileika.

Muziejuje buvo ir velykinių margučių paroda ir mokoma, kaip juos marginti.

Dail. A. Petrikonio paroda jo 25 metų kūrybinei sukakčiai paminėti tęsiasi iki balandžio 16 d. jo paties galerijoje.

Margutyje vyksta Chicagos Lietuvių Moterų dr-jos paroda. Žmonės parodom labai domisi, bet ne visas jas gali kaip reikiant suprasti, nes tai vis naujoviškas menas.

Svarbiausia meno paroda bus atidaryta Chicagoje birželio 16 d., ir tęsis ji iki liepos 16 d. Tai Sovietų Rusijos paroda, kurią lietuviai Kalifornijoj labai boikotavo. Joje yra ir keletas dalykų iš Lietuvos.

Velykiniai koncertai. Muzikas Faustas Strolia, kuris vadovauja Lietuvos Vyčių chorui ir dirba St. Catherine of Genua parapijoje, kovo 26 d. surengė su 80 choristų ir orkestru velykinį koncertą ir atliko „Septynis Kristaus žodžius". Lietuvių ev. liuteronų „Tėviškės" bažnyčioj kovo 26 d. įvyko religinis koncertas. Išpildyta V. Jakubėno kantata „Pranaše Didis". Chorui dirigavo J. Lampsaitis. Choras išpildė ir eilę kitų kompozitorių kūrinių.

Atžymėjimas. Lietuvių Maldos demonstraciją Chicagos laikraščiai ir TV priminė visiems. Kanalas 7 TV perdavė tą pačią dieną ištrauką iš demonstracijos. Mūsų LTV davė ištraukas, radijo valandėlės perdavė visas apeigas, kalbas, spauda įvertino demonstraciją.

Svečias iš Vokietijos. Vasario 16 gimnazijos direkt. V. Natkevičius, atvykęs į Chicago, kalbėjo per Margučio radiją. Jis prašė gimnazijos statybai paramos. Buvo išvykęs į Kanadą, bet grįžęs padarė JC visuomenei viešą pranešimą. Jį globojo Tėvai jėzuitai.

Bal. Brazdžionis

PATIKSLINIMAS

„Nidos" sieniniame kalendoriuje balandžio 4 d. lapelyje buvo pažymėta, kad prof. Augustinas Voldemaras mirė 1944 m., ištremtas Sov. Sąjungoje.

Tikslesnę jo mirties datą ir vietą nurodo „Mažoji Lietuviškoji Tarybinė Enciklopedija" (III tomas, 826 pusl.) — 1942 m. gruodžio 16 dieną, Maskvos kalėjime.

TELEFONAI PANEVĖŽYJE

„Tiesa" rašo, kad dabar Panevėžyje yra arti 5.000 telefonų.

Naujose patalpose rengiama automatinė telefono stotis tūkstančio abonentų pajėgumo. Metų pabaigoje Respublikos gatvėje būsiąs atiduotas pastatas stočiai apie 3.000 numerių įrengti, o Algirdo gatvėje pradėta statyti stotis apie 10 tūkst. numerių pajėgumo.

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

HALIFAXE — balandžio 15 d., šeštadienį, 5 v. p. p., metinės rekolekcijos.

BRADFORDE — balandžio 16 d. metinės rekolekcijos: 12.30 v. išpažintis; 1 v. Mišios.

LEEDS — balandžio 16 d., 3 val. p. p., metinės rekolekcijos Holy Rosary bažn. P. S. Metinių rekolekcijų vadovas suminėtose vietose — kun. Al. Geryba. Kviečiami visi dalyvauti.
eches Green.

NOTTINGHAME — balandžio 16 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.

PRESTONAS — balandžio 16 d., 12.15 val., St. Ignatius bažn.

IR ŠIRDŽIAI IR PROTUI...

Naujos vertingos knygos ir nauja ilgo grojimo lietuviška plokštelė.

Dr. A. Kučas — **Amerikos Lietuvių Istorija**, didelio formato, kietais apdarais, Liet. Enciklopedijos leidinys. 640 puslapių. Kaina £5,75.

K. Bradūno redaguota **Lietuvių poezija išeivijoje 1945 — 1971 m.** 670 puslapių, kietais apdarais. Puikus poezijos leidinys. Kaina £4,30.

Agnė Lukšytė — **Kalnų velnias**, 14 atskirų novelių. Kietais apdarais. Dailininko V. Rato iliustracijos. 172 puslapiai. Didelio formato. Kaina £2,25.

Stasė Klimaitė — sopranas. Lietuvių kompozitorių dainų rečitalis. M. Petrausko, Tallat Kelpšos, A. Vanagaičio, S. Šimkaus, J. Gruodžio, J. Naujalio, V. Jakubėno, V. Banaičio komponuotos liet. dainos. K. Binkio, Maironio, Kiršos, Putino ir kitų poetų žodžiai. Iš viso 14 puikių dainų. Kaina £2,75.

Rašyti: DAINORA, 14, Priory Rd., Kew, Surrey. Telef. 940-63-77.

ĮDOMUS MUZIEJUS

Akmens amžiaus žmogaus piešinių yra Altamiros oloje Ispanijoje, Marsuloje, Sibire, Saharoje ir kai kuriose Australijos vietose.

Kai 1879 m. ispanų archeologas Marselino Santuola aptiko Altamiros olą, jį įtarė sukčiaujant. Kodėl? Mokslininkams pasirodė, jog oloje gyvuliai nupiešti visiškai šiuolaikiniu stiliumi. Tačiau netrukus panašių piešinių rasta ir kitose olose, tad teko pripažinti, kad moderniškas menas buvo kuriamas ne tik XIX a., bet jau ir priešistoriniais laikais.

Pirmykščių žmonių freskos olose dabar gausiai lankomos turistų. Atidarius olas, buvo suardytas jų mikroklimatas, ir freskos pradėjo gesti. O Saharoje nedrausmingi turistai ištisus sienų gabalus išsinešė su savim kaip suvenyrus. Kaip išsaugoti šią tapybą sienose? Vienas iš būdų — padaryti kopijas, kol dar originalai visai nesuiro.

Tik kelios valstybės pasaulyje turi daug šių freskų kopijų. Viena jų — Čekoslovakija. Tokio pat dydžio, kaip ir originalai, kopijos eksponuojamos Jevišovicose, Pietų Moravijoje.

Vienoje Jevišovicų pilies salėje yra trijų metrų aukščio freska, vaizduojanti stambių raguočių bandą ir piemenis. Tai vienos Saharos freskos kopija. Tik freskoje — ne dykuma, kaip yra dabar Saharoje, o platūs žali masyvai su besiganančiais gyvuliais.

Muziejuje yra vienas garsiausių Avanrhetos piešinių „Moteris baltu apdaru", „Klūpanti moteris" iš Žabereno ir kitų garsių freskų kopijos. Jų dydis ir spalvos atitinka originalą. Jevišovicų muziejus dar papildys savo rinkinį Vakarų Sibiro ir Australijos freskų kopijomis. Jos daromos gipse, pagal tikslią dokumentaciją ir atkuria prieš 10 — 15 tūkstančių metų sukurtą vaizduojamąjį meną.

„DAINAVOS" PAVASARIO BALIUS

L. L. MOTERŲ SAMBŪRIO „DAINAVA"
ruošia savo tradicinį pavasario balių
ŠEŠTADIENĮ, BALANDŽIO 22 d.,
LONDONO LIETUVIŲ NAMUOSE.
Veiks geras bufetas, gros orkestras, ir bus įdomi loterija.
Maloniai kviečiame visus lietuvius atsilankyti.
Staliukus iš anksto galima užsisakyti pas A. Pranskūną.
Pradžia 7.30 val. vakaro.